

МІНІСТЕРСТВО РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ,
БУДІВНИЦТВА ТА ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО
ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ



Transition Book



Київ, 2019



**Міністерство
тепла і комфорту**

ЗМІСТ:

01

Місцеве самоврядування

Ціль

Досягнення: що вже зроблено

Подальші кроки

02

Регіональний розвиток

Ціль

Досягнення: що вже зроблено

Подальші кроки

03

Містобудування та будівництво

Ціль

Досягнення: що вже зроблено

Подальші кроки

04

Житлово-комунальне господарство

Ціль

Досягнення: що вже зроблено

Подальші кроки

05

Енергоефективність

Ціль

Досягнення: що вже зроблено

Подальші кроки

06

Житлова політика

Ціль

Досягнення: що вже зроблено

Подальші кроки

Ціль:

Побудова ефективної системи влади з метою створення безпечного та комфортного середовища для розвитку Людини.

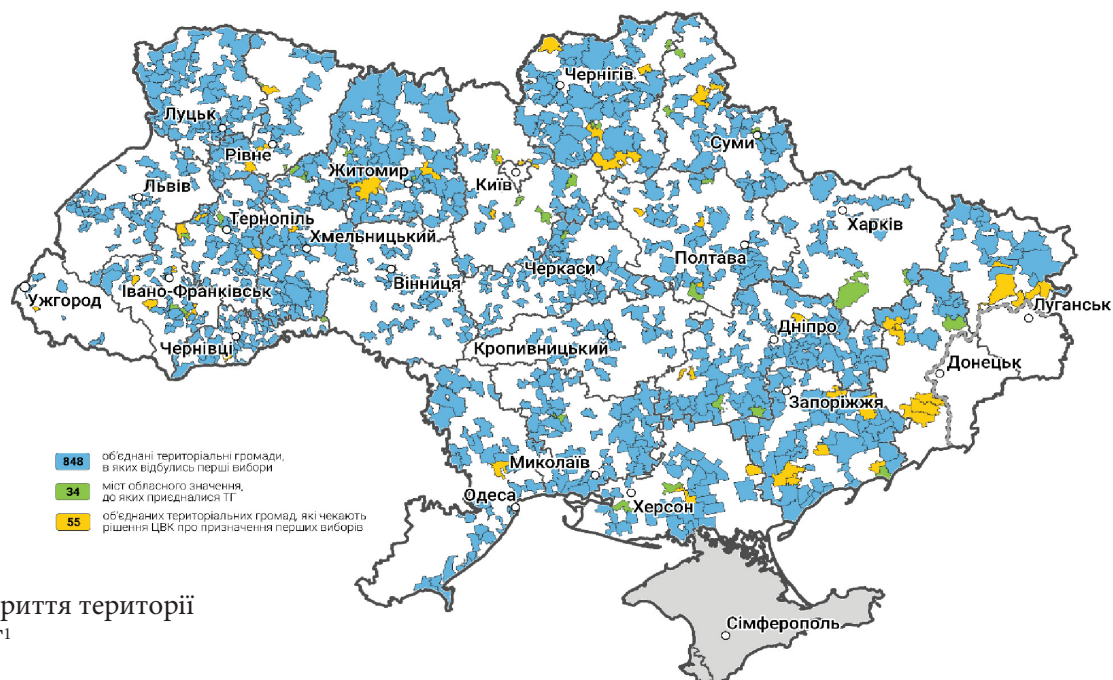
Досягнення: що вже зроблено.

В рамках Коаліційної угоди депутатських фракцій у 2014 – 2017 роках та інших стратегічних документів Мінрегіоном забезпечено досягнення наступних результатів:

1. формування самодостатніх громад
 - Прийнято нормативно-правові акти:
 - Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 5 лютого 2015 року № 157-VIII;
 - постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад» від 8 квітня 2015 року № 214.

Відбувається процес добровільного об'єднання територіальних громад та приєднання до об'єднаних територіальних громад (далі – ОТГ) внаслідок прийняття таких нормативно-правових актів:

- Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо добровільного приєднання територіальних громад» від 9 лютого 2017 року №1851-VIII;
- Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей добровільного об'єднання територіальних громад, розташованих на територіях суміжних районів» від 14 березня 2017 року №1923-VIII;
- Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» щодо добровільного приєднання територіальних громад сіл, селищ до територіальних громад міст республіканського Автономної Республіки Крим, обласного значення» від 3 квітня 2018 року № 2379-VIII;



Мал.1.1. Покриття території України ОТГ¹

¹ Геопортал адміністративно-територіального устрою України станом на липень 2019 року (<http://atu.gki.com.ua/ua/karta>)

- постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад» від 8 квітня 2015 року № 214.4

Завдяки прийняттю цих актів станом на 06.08.2019 **утворено 936 ОТГ**, якими охоплено 40,3 % території України. Кількість жителів в об'єднаних територіальних громадах та містах обласного значення **складає 24,8 млн осіб або 70,5 % від загальної кількості населення України.**

Прийняття законів України від 9 лютого 2017 року №1851-VIII та від 3 квітня 2018 року № 2379-VIII уможливило **приєднання територіальних громад до існуючих ОТГ, а також приєднання до міст обласного значення за спрощеною процедурою.** В результаті цього до 66 ОТГ приєдналося 114 територіальних громад. Також 37 громад приєдналися до 30 ОТГ та очікують рішення ЦВК щодо призначення додаткових місцевих виборів до рад ОТГ; 75 громад прийняло рішення про приєднання до 34 міст обласного значення.

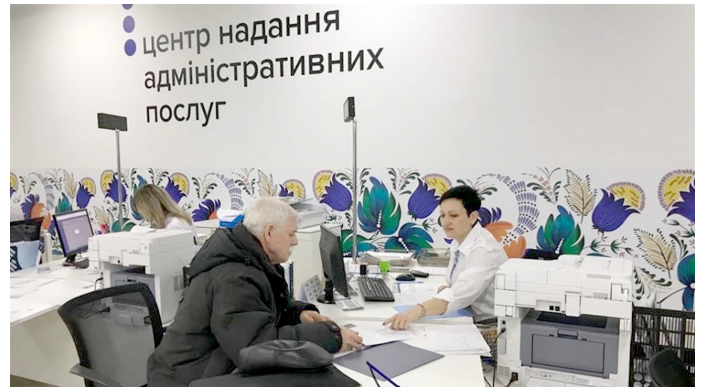
Запроваджено інститут старост. Староста є виборною посадовою особою місцевого самоврядування, членом виконавчого комітету місцевої ради громади та представляє в ньому інтереси жителів населених пунктів, розташованих на території відповідного старостинського округу. Загальна кількість старост в ОТГ 3 177, з них 800 (35,1 %) вже обрано. Розпорядженнями Кабінету Міністрів України затверджено перспективні плани формування територій громад 23 областей (крім Закарпатської області) з відповідними змінами, якими **охоплено 87% території України**, та передбачено створення 1 356 ОТГ.

2. Територіальна організація влади на місцевому рівні

- Прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розширення повноважень органів місцевого

самоврядування та оптимізації надання адміністративних послуг» від 10 грудня 2015 року № 888 – VIII

Здійснено важливі кроки з забезпечення доступності адміністративних послуг до споживача. Створено та організовано роботу **796 центрів надання адміністративних послуг**, з них: 437 утворено місцевими державними адміністраціями, 168 – в ОТГ.



3. Належне ресурсне забезпечення місцевого самоврядування

Прийнято нормативно-правові акти:

- Закон України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин» від 28 грудня 2014 року № 79-VIII;
- Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» від 28 грудня 2014 року № 71-VIII.

Ці законодавчі зміни уможливили проведення бюджетної та податкової децентралізації та зростання **власних доходів загального фонду місцевих бюджетів у 3,4 рази за чотири роки** (з 68,6 млрд грн у 2015 році до 234,1 млрд грн у 2018 році). У розрахунку на одного жителя місцеві бюджети отримали **5 477 грн**, що більше від аналогічного періоду 2017 року на 1 006 грн, або на 22,5 %. Частка власних доходів місцевих бюджетів у ВВП країни зросла з 5,1 % до 6,6 % (прогноз на 2019 рік – 6,8 %).

4. Запровадження державної підтримки на формування інфраструктури

об'єднаних територіальних громад.

Прийнято нормативно-правові акти:

- Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад» від 16 березня 2016 року № 200;
- Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад» від 7 червня 2017 року № 410;
- Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження розподілу обсягу субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад у 2018 році» від 4 квітня 2018 року № 201-р;
- Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження розподілу обсягу субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад у 2019 році» від 24 квітня 2019 року № 280-р.

З 2016 до 2019 року майже вдвічі зріс обсяг розподілу бюджетних коштів на формування інфраструктури ОТГ (табл. 1.1).

Роки	Обсяг субвенції на формування інфраструктури ОТГ, млрд грн	Кількість погоджених проектів, од.
2016	1,0	1 403
2017	1,5	2 280
2018	1,9	2 697
2019	2,1	2 713

Таблиця 1.1. Обсяг розподілу бюджетних коштів на формування інфраструктури ОТГ

5. Забезпечення наближення адміністративних послуг до населення.

Прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розширення повноважень органів

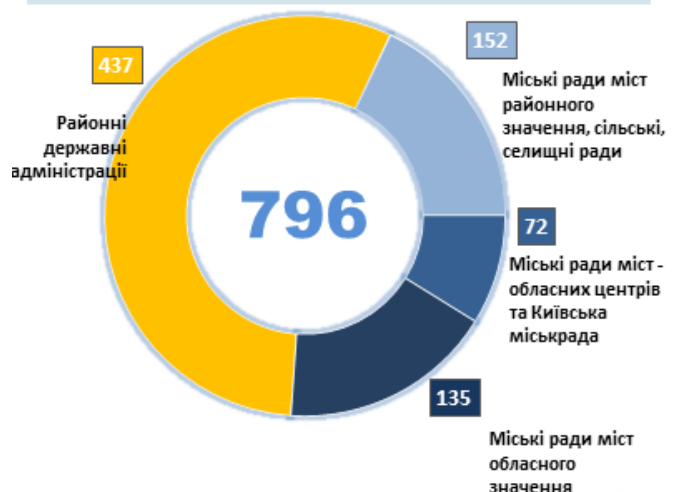
місцевого самоврядування та оптимізації надання адміністративних послуг» від 10 грудня 2015 року № 888 – VIII здійснено важливі кроки з забезпечення доступності адміністративних послуг до споживача. Створено та організовано роботу **796 центрів надання адміністративних послуг**, з них: 437 утворено місцевими державними адміністраціями, 168 – в ОТГ.



796 ЦНАП утворено

по роках	2015	2016	2017	2018	2019
утворення ЦНАП	635	682	746	778	796

Розподіл ЦНАП у розрізі органів, що їх утворили



6. Запровадження практики міжмуніципального співробітництва

Прийняття Закону України «Про співробітництво територіальних громад» від 17 червня 2014 року № 1508-VII забезпечило укладання 451 договору про співробітництво 1100 територіальними громадами.

В рамках міжмуніципального співробітництва забезпечено ефективне використання сільськими, селищними, міськими радами наявних ресурсів у забезпеченні соціального, економічного та культурного розвитку територій на

договірних засадах.

Головним чинником результативності реформи є її **підтримка українським суспільством**. За результатами четвертої хвилі соціологічних досліджень (проведеного Мінрегіоном за підтримки програми Ради Європи «Децентралізація і територіальна консолідація в Україні»), **58 % населення**

країни, у порівнянні з **19 % у 2015 році**, вважають, що реформа місцевого самоврядування потрібна, **61 % жителів об'єднаних громад відзначають покращення якості послуг** у своїх населених пунктах, **80 % населення України обізнані про реформу місцевого самоврядування**.

Подальші кроки

1.1. Формування нової територіальної основи для діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування

Завдання 1.1.1. Формування нової територіальної основи для діяльності органів влади на рівні громад і районів:

- розроблення та подання Кабінету Міністрів України пропозицій щодо внесення змін до Конституції України (щодо територіальної організації влади);
- розроблення та подання в установленому порядку на розгляд Кабінету Міністрів України проекту Закону України щодо врегулювання питання затвердження адміністративно-територіального устрою базового рівня;
- супроводження у Верховній Раді України проекту Закону України «Про засади адміністративно-територіального устрою України» (реєстраційний номер 8051²);
- супроводження у Верховній Раді України проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» (реєстраційний номер 6403²).

Завдання 1.1.2. Передача (децентралізація) повноважень органів виконавчої влади органам місцевого самоврядування та їх розмежування за принципом субсидіарності:

- розроблення та подання в установленому порядку на розгляд Кабінету Міністрів України проекту Закону України «Про

місцеве самоврядування в Україні» (нова редакція);

- розроблення та подання в установленому порядку на розгляд Кабінету Міністрів України проекту Закону України «Про місцеві державні адміністрації» (нова редакція);
- розроблення та подання в установленому порядку на розгляд Кабінету Міністрів України проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» щодо оптимізації повноважень центральних органів виконавчої влади та їх територіальних органів з урахуванням принципу субсидіарності».

1.2. Формування ефективного місцевого самоврядування та територіальної організації влади на новій територіальній основі

Завдання 1.2.1. Створення належної ресурсної бази для здійснення повноважень органів місцевого самоврядування:

- Розроблення та подання на розгляд Кабінету Міністрів України законопроектів щодо внесення змін до Бюджетного кодексу України та Податкового кодексу України з урахуванням проектів нових редакцій Законів України «Про місцеві державні адміністрації» та «Про місцеве самоврядування в Україні» щодо фінансового забезпечення повноважень органів місцевого самоврядування;
- розроблення та подання на розгляд Кабінету Міністрів України законопроекту

² Відповідно до системи реєстрів законопроектів Верховної Ради України 8 скликання.

щодо поширення юрисдикції органів місцевого самоврядування на всю територію відповідної громади в сфері земельних відносин.

Завдання 1.2.2. Формування ефективної системи служби в органах місцевого самоврядування:

- супроводження у Верховній Раді України проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» (реєстраційний номер 8369³).

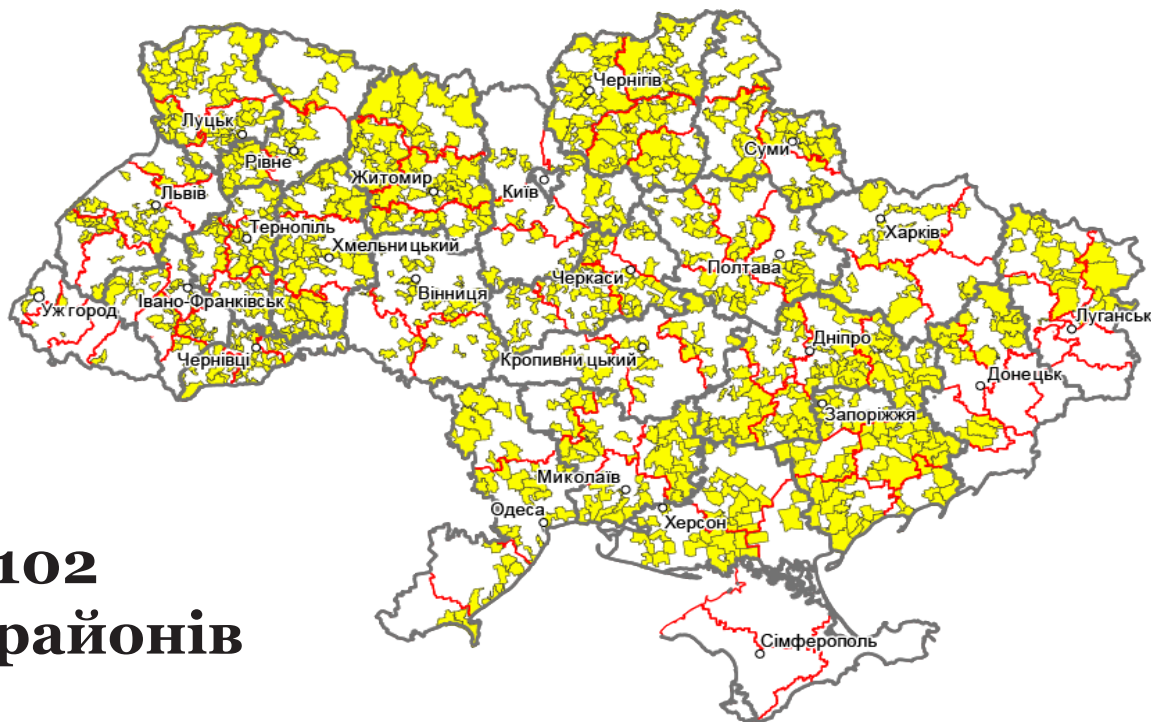
Завдання 1.2.3. Упорядкування системи державного контролю та нагляду за законністю діяльності органів місцевого самоврядування

- розроблення та внесення в установленому порядку на розгляд Кабінету Міністрів України проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про

місцеве самоврядування в Україні» та деяких законодавчих актів України щодо зменшення заходів та упорядкування системи державного нагляду за діяльністю органів місцевого самоврядування».

Завдання 1.2.4. Розвиток форм прямого народовладдя: виборів, референдумів та сприяння залученню громадян до процесів урядування на місцевому рівні:

- супроводження у Верховній Раді України проекту Закону України «Про місцевий референдум» (реєстраційний номер 2145а-2⁴);
- розроблення та внесення в установленому порядку на розгляд Кабінету Міністрів України проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про місцеві вибори» щодо забезпечення представництва громадян в раді громади, а також територіальних громад – в районних та обласних радах».



**102
районів**

Рік	Районні державні адміністрації (РДА)	Штатна чисельність працівників РДА	Витрати на утримання персоналу РДА (млн грн)
2019	465	48 108	6 363,2
2021	92	13 800	5 451,0

3 Відповідно до системи реєстрів законопроектів Верховної Ради України 8 скликання.

4 Відповідно до системи реєстрів законопроектів Верховної Ради України 8 скликання.

02

Регіональний розвиток

Ціль:

Збалансований розвиток регіонів з метою підвищення якості життя і розвитку людського потенціалу

Досягнення: що вже зроблено.

Формування дієвої регіональної політики є одним із пріоритетів діяльності Уряду.

В рамках Середньострокового плану пріоритетних дій Уряду на період до 2020 року Мінрегіоном забезпечено досягнення наступних результатів:

1. Забезпечено розвиток мережі недержавних інституцій регіонального розвитку:

- у 24 регіонах прийнято рішення про створення агенцій регіонального розвитку (АРР);
- 19 АРР вже працюють або знаходяться в процесі формування. Деякі АРР вже мають успішні результати роботи (Черкаська, Житомирська, Закарпатська, Вінницька), інші перебувають у процесі налагодження своєї діяльності.

АРР мають забезпечити якісну координацію та об'єднання зусиль органів влади, бізнесу та громадськості, формування партнерства між ними для забезпечення сталого розвитку регіону, оптимальне поєднання державних, регіональних та місцевих ініціатив з інтересами приватного сектору в межах регіону.

АРР можуть брати участь у підготовці або виступати організаторами процесу підготовки регіональних стратегій розвитку та планів заходів з їх реалізації стратегії, проводити моніторинг реалізації цих документів та брати участь у їх реалізації. Також важливою є участь АРР у реалізації стратегічних документів шляхом підготовки або надання експертної допомоги органам місцевого самоврядування громад у підготовці програмних та проектних документів, а також шляхом безпосередньої

реалізації окремих проектів регіонального розвитку

Довідково: відповідно до положень Закону України «Про засади державної регіональної політики» та постанови Кабінету Міністрів України від 11.02.2016 року № 258 «Про затвердження Типового положення про агенцію регіонального розвитку» на сьогодні здійснюється розбудова мережі АРР у регіонах.

2. Сформовано сучасну європейську систему стратегічного планування регіонального розвитку із застосуванням принципів смарт-спеціалізації, що дозволило:

- сконцентрувати фінансові ресурси на виконанні довгострокових стратегічних завдань;
- зосередити роботу регіонів на пріоритетах інноваційного розвитку, що дозволить суттєво збільшити обсяги інноваційної продукції.

На сьогодні реалізуються:

- на державному рівні – Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року (ДСРР) та план заходів з її виконання на 2018 – 2020 роки (II етап) та 7 програм регіонального розвитку;
- на регіональному рівні – 25 регіональних стратегій розвитку та плани заходів з їх виконання на 2018 – 2020 роки (II етап);
- на місцевому рівні – 313 стратегій розвитку ОТГ, ще 286 – знаходяться на стадії розробки.

Довідково: Мінрегіоном підготовлено та забезпечено прийняття:

- ◊ постанови Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 № 931 «Про затвердження

- Порядку розроблення Державної стратегії регіонального розвитку України і плану заходів з її реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених Стратегії і плану заходів»;
- ◇ постанови Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 № 932 «Про затвердження Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів»;
 - ◇ наказу Мінрегіону від 31.03.2016 № 79 «Про затвердження Методики розроблення, проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій розвитку та планів заходів з їх реалізації»;
 - ◇ наказу Мінрегіону від 30.03.2016 № 75 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо формування і реалізації прогнозних та програмних документів соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади».

В рамках всіх цілей ДСРР в цілому по країні забезпечено досягнення індикаторів за наступними показниками:

- валовий регіональний продукт у розрахунку на одну особу (2017 рік) – 138

% досягнення прогнозного значення;

- кількість малих підприємств у розрахунку на 10 тисяч наявного населення (2017 рік) – 103 %;
- наявний дохід у розрахунку на одну особу (2018 рік) – 137 %;
- обсяг експорту товарів у розрахунку на одну особу (2018 рік) – 117,6 %.

3. Забезпечено зростання у 40 разів обсягу державної підтримки розвитку регіонів та стабільне фінансування програм і проектів регіонального розвитку

За рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку (ДФРР) у 2015 – 2018 роках профінансовано 3 295 проектів в обсязі понад 12 млрд гривень.

4. Залучено кошти ЄС загальним обсягом 55 млн євро для реалізації Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року

В рамках Угоди про фінансування Програми підтримки секторальної політики – Підтримка регіональної політики України Урядом залучено кошти ЄС загальним обсягом 55 млн євро. За кошти першого траншу (23 млн євро або 651,316 млн грн) відібрано на конкурсній основі та розпочато реалізацію 70 проектів в рамках 5 програм регіонального розвитку (рис. 2.1). Вже отримано другий

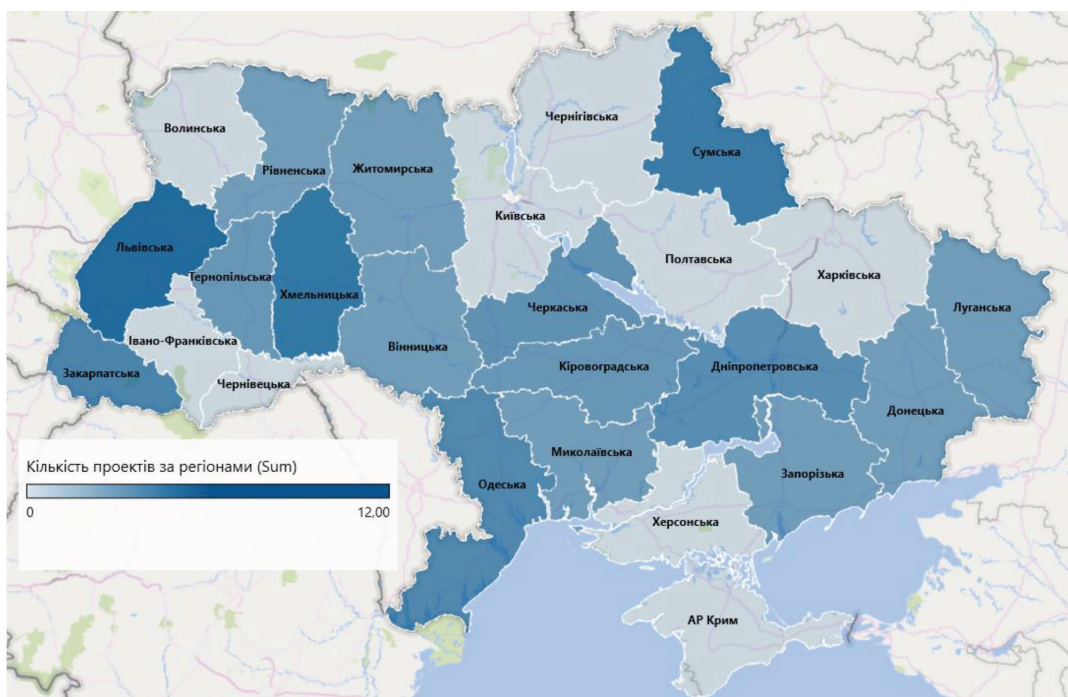


Рис. 2.1. Географія проектів регіонального розвитку в рамках Угоди про фінансування Програми підтримки секторальної політики

транш (5,5 млн євро або 172,5 млн грн) та третій транші (9,5 млн євро) для проведення наступного етапу конкурсного відбору у 2019 році.

Довідково: правовий механізм фінансування регіонального розвитку за кошти ЄС унормовано постановою Кабінету Міністрів України від 16.11.2016 № 827 «Деякі питання фінансування програм та проектів регіонального розвитку». Засади діяльності конкурсної комісії, її склад, вимоги до опису інформаційних карток проектів та порядок оцінки проектів затверджено відповідними наказами Мінрегіону від 13.05.2017 № 109 і № 110, від 18.05.2017 № 120 і № 121 (із внесеними змінами наказами Мінрегіону від 17.07.2019 № 162, № 163, № 164 та № 165).

Подальші кроки

2.1. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів

Завдання 2.1.1. Забезпечення ефективного використання ресурсів для цілей регіонального розвитку.

Завдання 2.1.2. Створення конкурентоспроможної місцевої економіки, що базується на інноваціях та здатна до постійного зростання.

Завдання 2.1.3. Впровадження нових принципів розвитку проблемних територій: від соціальних пільг до інвестицій та розвитку підприємництва.

- Проект Закону України «Про стимулювання розвитку регіонів»;
- Проект Закону України «Про внесення змін до розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України щодо стимулювання інвестиційної діяльності та створення нових робочих місць на проблемних територіях».

Завдання 2.1.4. Активізація транскордонного та міжрегіонального співробітництва.

2.2. Підвищення ефективності управління регіональним розвитком

Завдання 2.2.1. Удосконалення

5. Забезпечено фінансування програм транскордонного співробітництва:

- виділено кошти Держбюджету (10 млн грн) на Державну програму транскордонного співробітництва;

Довідково: Урядом затверджено Державну програму розвитку транскордонного співробітництва на 2016-2020 роки (постанова Кабінету Міністрів України від 23.08.2016 № 554), якою передбачено реалізацію 25 проектів та 55 заходів транскордонного співробітництва.

Україну долучено до європейських коштів. Європейською Комісією прийнято рішення про виділення Україні 5 млн євро для фінансування участі у Дунайській транснаціональній програмі.

системи стратегічного планування регіонального розвитку на загальнодержавному та регіональному рівні:

- Проект Закону України «Про внесення змін до статті 241 Бюджетного кодексу України (щодо підвищення ефективності використання коштів державного фонду регіонального розвитку)».

Завдання 2.2.2. Підвищення ефективності роботи Міжвідомчої координаційної комісії з питань регіонального розвитку щодо координації процесів планування та реалізації державної регіональної політики.

Завдання 2.2.3. Удосконалення правових засад створення та функціонування агенцій регіонального розвитку та підвищення їх спроможності до виконання покладених функцій.

- Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про засади державної регіональної політики»

Ціль:

Безпечне та комфортне середовище для життя Людини в умовах прозорих механізмів розвитку будівельної галузі, безпечний та гармонійний просторовий розвиток громад

Досягнення: що вже зроблено.

В рамках Коаліційної угоди депутатських фракцій у 2014 – 2017 роках та інших стратегічних документів Мінрегіоном забезпечено досягнення наступних результатів:

1. Спрощення процедур у сфері будівництва

У 2019 році, за рейтингом Doing Business, за компонентом «Отримання дозволів на будівництво» Україна піднялась на 30 місце (2017 рік – 140 місце).

2. У сфері дозвільних процедур

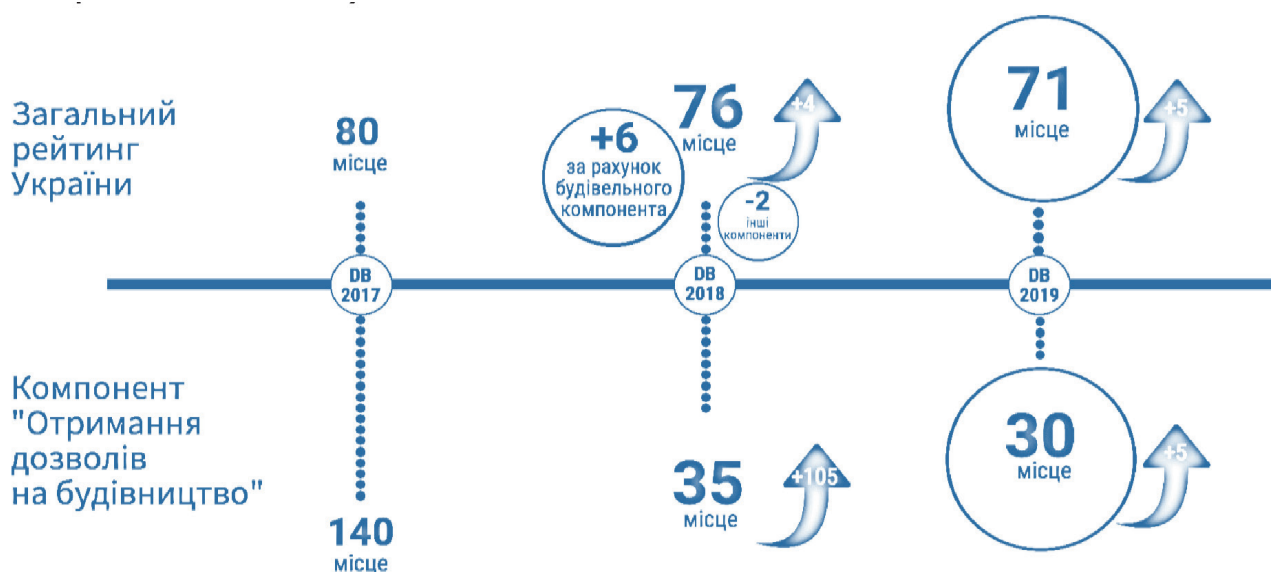
Удосконалено процедуру видачі будівельного паспорта Удосконалено процедуру видачі будівельного паспорта забудови земельної ділянки. Затверджений наказ Мінрегіону від 14.08.2018

№ 212 «Про внесення змін до Порядку видачі будівельного паспорта забудови земельної ділянки», зареєстрований в Мін'юсті 06.09.2018 за № 1012/32464.

3. У сфері технічного регулювання

У 2016 – 2018 роках актуалізовано положення державних будівельних норм (далі – ДБН) з урахуванням сучасних технологій, що дозволило виключити із будівельних норм положення, які є предметом регулювання нормативно-правових актів, та положення, які не відповідають міжнародно визнаним принципам нормування у будівництві.

У 2016 році за кошти державного бюджету переглянуто 8 змін до ДБН та ДБН у новій редакції, що складає 8% від загальної кількості



Мал.3.1. Динаміка позиції України у рейтингу Doing Business 2017 - 2019 роках¹²³

1 Doing Business 2017 - <https://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/media/Annual-Reports/English/DB17-Report.pdf>.

2 Doing Business 2018 - <https://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/media/Annual-Reports/English/DB2018-Full-Report.pdf>.

3 Doing Business 2019 - http://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/media/Annual-Reports/English/DB2019-report_web-version.pdf.

чинних ДБН, в 2017 році – 13 ДБН, що складає 12% загальної кількості чинних ДБН та в 2018 році – 27 ДБН (серед них 16 ДБН передбачено Планом пріоритетних дій Уряду на 2018 рік та розроблено за кошти державного бюджету та 11 ДБН розроблено іншими підприємствами з власної ініціативи за власні кошти), що складає 27% від загальної кількості чинних ДБН.

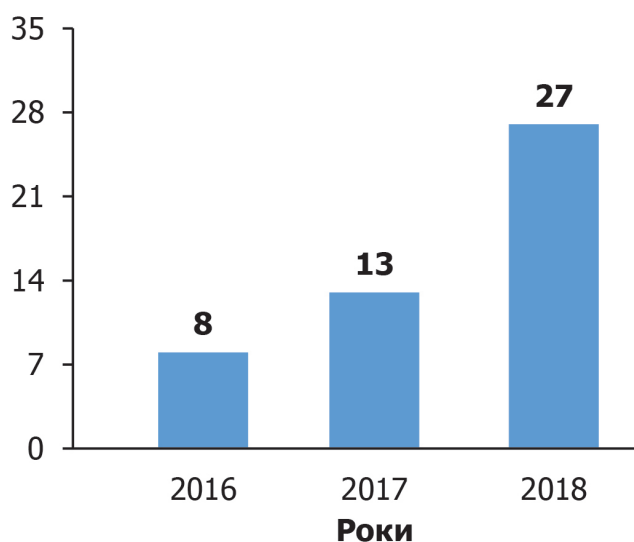


Рис. 3.2. Динаміка перегляду ДБН в Україні за 2016-2018 роки⁴

Прийнято Постанову Кабінету Міністрів України від 12 квітня 2017 року № 257 «Про затвердження Порядку проведення обстеження прийнятих в експлуатацію об'єктів будівництва». **Визначає механізм проведення обстеження прийнятих в експлуатацію об'єктів будівництва** з метою оцінки їх відповідності основним вимогам до будівель і споруд, визначеним відповідним технічним регламентом, та вжиття обґрунтованих заходів до **забезпечення надійності та безпеки під час експлуатації об'єктів** протягом усього періоду їх існування.

Прийнято Постанову Кабінету Міністрів України від 28 березня 2018 року № 229 «Про внесення зміни до пункту 3 Порядку застосування будівельних норм, розроблених на основі національних технологічних традицій, та будівельних норм, гармонізованих з нормативними документами Європейського Союзу». Документом знято обмеження щодо проектування за будівельними нормами, гармонізованими з нормативними документами ЄС, для конструкцій будівель

і споруд будівництва (нового будівництва та реконструкції), які за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з значними наслідками (ССЗ). Реалізація акта **дозволить поширити одночасну дію будівельних норм**, розроблених на основі національних технологічних традицій, та будівельних норм, гармонізованих з нормативними документами ЄС, **на всі об'єкти будівництва, незалежно від класу наслідків.**

Прийнято Постанову Кабінету Міністрів України від 24 квітня 2019 року № 352 «Про внесення змін до Порядку розроблення, погодження, затвердження, внесення змін до будівельних норм та визнання їх такими, що втратили чинність». Реалізація акта **забезпечить оптимізацію процедури та строків опрацювання проектів будівельних норм**, зменшивши загальний строк їх розробки з **1 року 6-ти місяців до 10 місяців.**

6. У сфері містобудування

Для того, щоб зробити діяльність у будівництві більш прозорою та відкритою, унеможливити ручне управління у галузі та зробити інформацію публічною у 2019 році розроблено проект Концепції публічного управління у галузі будівництва.

7. У сфері планування територій

В першому читанні прийнятий проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» (реєстр. номер 6403⁵ від 21.04.2017 року), з метою:

- врегулювання питань планування та забудови територій;
- унормування питань, пов'язаних з регулюванням відносин при розробленні та затвердженні документації з просторового планування;
- забезпечення об'єднаних територіальних громад єдиною документацією із просторового планування;

- розширення повноважень органів місцевого самоврядування щодо регулювання забудови шляхом затвердження правил регулювання забудови територій;
- забезпечення реального зв'язку програм соціально-економічного розвитку із документацією із просторового планування;
- створення прозорого та неконфліктного механізму врахування громадських інтересів при розробленні та затвердженні документації з просторового планування.

Для забезпечення територій сформованих територіальних громад містобудівною документацією (схемами планування відповідних територій) затверджено Зміну № 1 ДБН Б.1.1-13:2012 «Про склад та зміст містобудівної документації на державному та регіональному рівні».

Оптимізовано процедуру розроблення планів зонування та детальних планів території.

Упорядковано механізм внесення змін до містобудівної документації, встановлення вимог до строків оприлюднення містобудівної документації та якісного рівня її графічних матеріалів.

8. У сфері містобудівного кадастру

Створено веб-ресурс **pmap.minregion.gov.ua**⁶, який дозволяє:

- швидко знайти містобудівну документацію в загальному доступі;
- оцінити інвестиційну привабливість для містобудівних потреб.

З метою **відкриття відомостей про містобудівну документацію** шляхом створення веб-сервісу для збору та опублікування основних відомостей про містобудівну документацію, використання якого прискорить процеси пошуку та оформлення земельних ділянок для інвестиційного освоєння, розроблення документації із землеустрою та проектів

будівництва прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 24.05.2017 № 354 «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 25 травня 2011 року № 559 і від 21 жовтня 2015 року № 835».

Затверджено накази Мінрегіону:

від 15.08.2018 № 220 «Про затвердження Вимог до структури і формату оприлюднення відомостей про містобудівну документацію у мережі Інтернет», зареєстрований в Мін'юсті 11.09.2018 за № 1044/32496;

від 14.08.2015 № 193 «Про затвердження Переліку класів об'єктів містобудівного кадастру», зареєстрований в Мін'юсті 23.10.2015 за № 1293/27738.

9. У сфері земельних відносин

Затверджені накази Мінрегіону:

- від 25.06.2015 № 144 «Про затвердження Порядку взаємодії державних кадастрових реєстраторів під час надання деяких відомостей з Державного земельного кадастру», зареєстрований в Мін'юсті 03.07.2015 за №779/27224;
- від 12.11.2015 № 287 «Про затвердження Зміни до Класифікації видів цільового призначення земель», зареєстрованим в Мін'юсті 30.11.2015 за № 1495/27940 (удосконалення обліку земель за видами їх цільового призначення у Державному земельному кадастрі);
- від 17.05.2016 № 128 «Про затвердження Зміни до Методики проведення державної експертизи землепорядної документації, затвердженої наказом Державного комітету України по земельних ресурсах від 03 грудня 2004 року № 391, зареєстрованої у Міністерстві юстиції України 21 грудня 2004 року за № 1618/10217», зареєстрованим в Мін'юсті 03.06.2016 за № 808/28938;
- від 28.01.2016 № 11 «Про затвердження Порядок роботи Кваліфікаційної комісії, видачі та анулювання кваліфікаційного сертифіката

⁶ pMAP - <https://pmap.minregion.gov.ua/index.php?r=map%2Findex&typeA-to=region>.

zareєстрований в Мін'юсті 05.04.2018 за № 413/31865.

Затверджені ДБН В.2.2-40:2018 «Будинки і споруди. Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення».

13. У сфері регулювання господарської діяльності

22.03.2018 в першому читанні за основу прийнятий проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері містобудування» (реєстр. номер 7085⁷ від 06.09.2017) (щодо дерегуляції господарської діяльності у будівництві).

14. У сфері державного архітектурно-будівельного контролю

Прийнято Закон України від 9 квітня 2015 року № 320-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень у сфері архітектурно-будівельного контролю та удосконалення містобудівного законодавства»

В результаті чого створено правові та організаційні передумови для децентралізації державного архітектурно-будівельного контролю – на сьогодні Державною архітектурно-будівельною інспекцією України передані повноваження державного архітектурно-будівельного

контролю 100 органам місцевого самоврядування, з них 21 орган місцевого самоврядування міст, які є адміністративними центрами областей.

Прийнято Закони України:

- «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо поліпшення умов ведення будівельної діяльності» (від 13.04.2017 № 2020) (виключено можливість отримання виконавцями робіт кваліфікаційних сертифікатів без відповідної вищої освіти, скасовано вимогу щодо необхідності отримання вихідних даних від служби з надзвичайних ситуацій);
- «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення містобудівної діяльності» від (17.01.2017 № 1817) (запроваджено перехід від категорій складності об'єктів будівництва до класів наслідків (відповідальності), від триступеневої дозвільної системи (повідомлення, декларація, дозвіл) до двоступеневої (повідомлення, дозвіл)).

Прийняті постанови Кабінету Міністрів України:

- від 07.06.2017 № 399 «Про затверджен-



Рис. 3.3. Картограма громад, яким передано повноваження державного архітектурно-будівельного контролю⁸

7 Відповідно до системи реєстрів законопроектів Верховної Ради України 8 скликання.

8 Державна архітектурно-будівельна інспекція України - <https://dabi.gov.ua/detsentralizatsiya/>.

ня критерію, за яким **оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності у сфері містобудування**, та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю) органами державного архітектурно-будівельного контролю»;

- від 07.06.2017 № 406 «Про затвердження **Переліку будівельних робіт, які не потребують документів, що дають право на їх виконання, та після закінчення** яких об'єкт не підлягає прийняттю в експлуатацію»;
- від 31.10.2018 № 899 «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності у сфері містобудівної діяльності та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю) на об'єкті будівництва органами державного архітектурно-будівельного контролю»;
- від 31.10.2018 № 904 «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності з будівництва об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів із середніми та значними наслідками, і визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю) Державною архітектурно-будівельною інспекцією».

Затверджені накази Мінрегіону:

- від 01.03.2018 № 44 «Про внесення змін до уніфікованої форми акта, що складений за результатами проведення планової (позапланової) перевірки додержання суб'єктом господарювання ліцензійних умов провадження господарської діяльності з будівництва об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з середніми та значними наслідками», зареєстрований в Мін'юсті 20.03.2018 за № 336/31788

(удосконалення уніфікованої форми акта, що складається за результатами проведення планової (позапланової) перевірки, додержання суб'єктом господарювання ліцензійних умов провадження господарської діяльності з будівництва об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з середніми та значними наслідками);

- від 03.07.2018 № 158 «Про затвердження Порядку проведення технічного обстеження і прийняття в експлуатацію
- індивідуальних (садибних) житлових будинків, садових, дачних будинків, господарських (присадибних) будівель і споруд, будівель і споруд сільськогосподарського призначення, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з незначними наслідками (СС1), збудовані на земельній ділянці відповідного цільового призначення без дозвільного документа на виконання будівельних робіт», зареєстрований в Мін'юсті 28.08.2018 за № 976/32428 (**встановлення процедур та умов прийняття в експлуатацію збудованих у період з 5 серпня 1992 року до 9 квітня 2015 року без дозвільного документа індивідуальних (садибних) житлових будинків, садових, дачних будинків, господарських (присадибних) будівель і споруд, будівель і споруд сільськогосподарського призначення, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з незначними наслідками (СС1)**);
- від 14.12.2018 № 342 «Про затвердження змін до Порядку проведення технічного обстеження і прийняття в експлуатацію індивідуальних (садибних) житлових будинків, садових, дачних будинків, господарських (присадибних)

будівель і споруд, будівель і споруд сільськогосподарського призначення, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з незначними наслідками (СС1), збудовані на земельній ділянці відповідного цільового призначення без дозвільного документа на виконання будівельних робіт», зареєстровано в Мін'юсті 27.12.2018 за № 1489/32941;

- від 20.12.2018 № 360 «Про затвердження уніфікованої форми акта, що складається за результатами проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю) щодо дотримання суб'єктом господарювання вимог законодавства у сфері провадження господарської діяльності з будівництва об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з середніми та значними наслідками», зареєстрований в Мін'юсті 27.12.2018 за № 1491/32943;
- від 20.12.2018 № 361 «Про внесення змін до наказу Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 15 травня 2012 року № 240», зареєстровано в Мін'юсті 27.12.2018 за № 1489/32941.

Подальші кроки

3.1. Забезпечення відкритого та дистанційного доступу громадян та суб'єктів господарювання до актуальної містобудівної документації та адміністративних послуг в сфері містобудування

Завдання 3.1.1. Супровід у Кабінеті Міністрів України проекту розпорядження про схвалення Концепції публічного управління у галузі будівництва.

Завдання 3.1.2. Супровід у Верховній Раді України проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» (реєстр. № 6403 від 21.04.2017⁹), прийнятому

у першому читанні.

Завдання 3.1.3. Розроблення та супровід у Кабінеті Міністрів України проекту Містобудівного кодексу України.

Завдання 3.1.4. Узгодження вимог до електронних даних у сферах топографо-геодезичної діяльності та містобудування.

Завдання 3.1.5. Створення, забезпечення функціонування та розвиток містобудівного кадастру на державному рівні.

Завдання 3.1.6. Забезпечення інформаційної взаємодії містобудівного кадастру на державному рівні з містобудівними кадастрами регіонального та місцевого рівнів та іншими електронними системами.

Завдання 3.1.7. Створення умов для системного оновлення та оновлення геопросторової інформації для потреб територіальних громад та проектів регіонального та державного рівнів.

Завдання 3.1.8. Забезпечення розроблення нової Генеральної схеми планування території України як інтерактивної моделюючої системи управління державою, що визначатиме стратегію просторового розвитку України.

Завдання 3.1.9. Організація розроблення містобудівної документації на регіональному та місцевому рівнях.

Завдання 3.1.10. Організація розроблення схеми планування гірських територій українських Карпат як передумови забезпечення транскордонного співробітництва.

Завдання 3.1.11. Створення умов для системного оновлення містобудівної інформації для потреб територіальних громад.

3.2. Ефективний державний та незалежний інженерний контроль та нагляд в галузі будівництва, забезпечення прозорості, публічності дозвільних процедур у будівництві

Завдання 3.2.1. Врегулювання на законодавчому рівні питання залучення на

добровільних засадах інженера-консультанта, зокрема FIDIC.

3.3. Безпечний і комфортний життєвий простір як результат гармонізованої взаємодії держави та бізнесу в сфері технічного регулювання в будівництві

Завдання 3.3.1. Виключення з будівельних норм вимог, які є предметом регулювання нормативно-правових актів, виключення вимог, що становлять корупційні ризики.

Завдання 3.3.2. Запровадження параметричного методу нормування в будівництві на законодавчому рівні.

Завдання 3.3.3. Приведення у відповідність з вимогами ЄС вимог до споруд, а також умов розміщення на ринку будівельних виробів.

3.4. Збереження традиційного середовища в історичних місцях

Завдання 3.4.1. Комплексне врегулювання у законодавчих та підзаконних актах питань щодо збереження традиційного характеру забудови населених пунктів (у т.ч. пов'язаних із розробленням історико-архітектурного опорного плану) та інших питань, пов'язаних із збереженням архітектурної спадщини.

Ціль:

Безпечний та гармонійний просторовий розвиток громад

Досягнення: що вже зроблено.

В рамках Коаліційної угоди депутатських фракцій у 2014 – 2017 роках та інших стратегічних документів Мінрегіоном забезпечено досягнення наступних результатів:

- надання власникам житла механізмів для ефективного управління та забезпечення якісними комунальними послугами

Прийнято Закон України «Про житлово-комунальні послуги» у 2018 році, що надало права власникам житла у багатоквартирних будинках самостійно обирати форму отримання послуг від природних монополістів з водопостачання, водовідведення, теплопостачання, створило основи запровадження вільних цін на послуги з управління житлом.

Прийнятий Закон України «Про житлово-комунальні послуги» в частині встановлення тарифів на послуги у сфері поводження з побутовими відходами надає повноваження органам місцевого самоврядування на встановлення тарифу на послугу з поводження з побутовими відходами в цілому, зобов'язує споживачів укладати договір на отримання послуги з поводження з побутовими відходами та проводити оплату цих послуг, а також стимулює споживачів до роздільного

збирання побутових відходів

- забезпечення сталого функціонування та розвитку комунальних систем централізованого водопостачання, водовідведення і теплопостачання та прозорості ціноутворення у цих сферах для споживачів

1. Сфера водопостачання та водовідведення

Реалізовано 38 проектів у Волинській, Дніпропетровській, Донецькій, Житомирській, Миколаївській, Херсонській та Чернівецькій областях, у тому числі (табл. 4.1):

- побудовано та реконструйовано 18 водозабірних споруд із застосуванням новітніх технологій;
- реконструйовано 9 водопровідних та каналізаційних очисних споруд;
- упроваджено 11 станцій (установок) доочищення питної води у системах централізованого водопостачання.

новітніх технологій та обладнання (проектів) дозволили забезпечити Будівництво та

Назва показника	Од. виміру	Реалізація урядової ініціативи/проект у 01.04.2018 році	На даний час (останні дані 2019)
Будівництво та реконструкція водозабірних споруд із застосуванням новітніх технологій та обладнання	проектів	18	-
Реконструкція водопровідних та каналізаційних очисних споруд із застосуванням новітніх технологій та обладнання	проектів	9	-
Упровадження станцій установок доочищення питної води у системах централізованого водопостачання	проектів	11	-

Таблиця 4.1. Стан напряду водовідведення та водопостачання¹⁰

¹⁰ Дані внутрішньогосподарського обліку Мінрегіону.

Упровадження станцій (установок) доочищення питної води у системах централізованого водопостачання (проектів) дозволило збільшити чисельність населення, що має доступ до питної води нормативної якості на 451 тис. ос., що становить близько 1,3 % від загальної кількості населення.

2. Сфера теплопостачання

У 2016 році Мінрегіоном було розроблено комплексний підхід до реформи сектору теплопостачання, покладений в основу прийнятої Концепції реалізації державної політики у сфері теплопостачання, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.08.2017 року № 569-р, що складається з трьох ключових елементів: перегляд системи розрахунків, фінансове оздоровлення та модернізація галузі і перегляд системи тарифоутворення. За двома напрямками Концепції (перегляд системи розрахунків та фінансове оздоровлення галузі) протягом 2016 – 2018 років був досягнутий прогрес, який дозволив реструктурувати борги у секторі, захистити інвестиції донорів та міжнародні фінансові організації у підприємства теплоенергетики та збільшити ліквідність підприємств.

З метою врегулювання заборгованості за спожиті енергоносії, покращення фінансово-економічного стану підприємств житлово-комунальної галузі, відповідно до Закону України «Про заходи, спрямовані на врегулювання заборгованості теплопостачальних та теплогенеруючих організацій та підприємств централізованого водопостачання і водовідведення за спожиті енергоносії» та постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку ведення реєстру теплопостачальних та теплогенеруючих організацій, підприємств централізованого водопостачання та водовідведення, що беруть участь у процедурі врегулювання заборгованості за спожиті енергоносії

суб'єктів господарювання (далі Реєстр), включено 228 суб'єктів господарювання у сфері теплопостачання та водопровідно-каналізаційного господарства (табл. 4.2) (станом на 01.08.2019 року).

Включення до Реєстру дає можливість теплопостачальним та теплогенеруючим організаціям, підприємствам централізованого водопостачання та водовідведення реструктуризувати заборгованість за спожиті енергоносії, що виникла до 01.07.2016 року, у сумі 11,0 млрд гривень. У разі виконання підприємствами укладених договорів реструктуризації списанню підлягають 7,1 млрд грн штрафних та фінансових санкцій, нарахованих на заборгованість. Реалізація заходів з реструктуризації сприяє покращенню фінансово-економічного стану суб'єктів господарювання у сфері надання житлово-комунальних послуг. Разом з тим укладання та виконання договорів реструктуризації є однією з умов забезпечення постачання природного газу підприємствам теплоенергетики відповідно до постанови КМУ «Про затвердження Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу» від 19.10.2018 року № 867, що є запорукою стабільного проходження опалювального сезону.

- здійснення оплати за фактично спожиті природний газ, теплову енергію, послуги з централізованого водопостачання шляхом запровадження 100-відсоткового комерційного обліку

22 червня 2017 року Верховною Радою України було прийнято Закон України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання», яким передбачено встановлення 100%-го комерційного обліку теплової енергії та водопостачання та забезпечено запровадження здійснення оплати за фактично спожиті природний газ, теплову енергію, послуги з централізованого

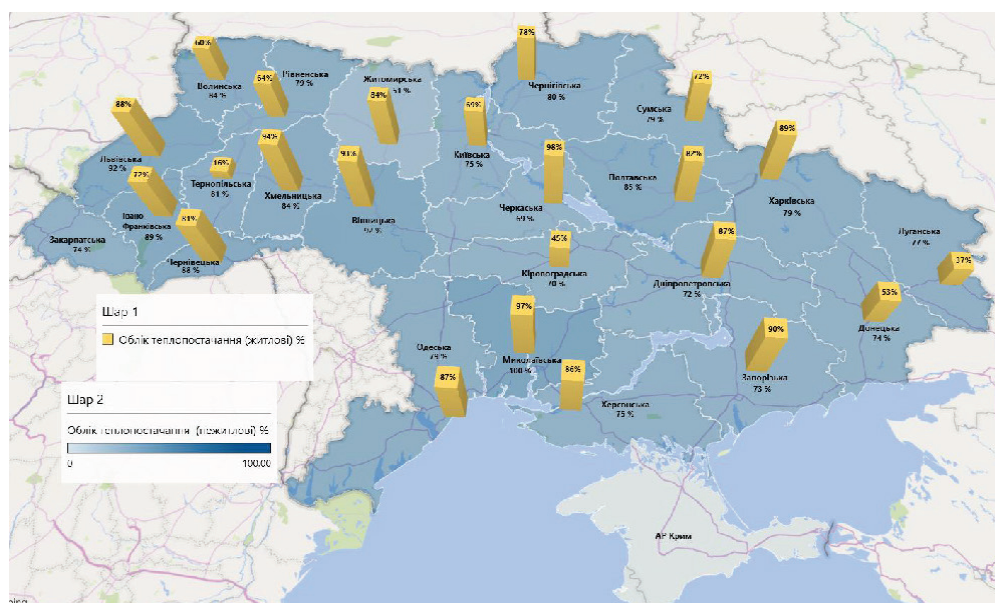
Назва показника	Початок роботи Уряду (квітень 2016 року)	2017 рік	2018 рік	На даний час (2019 рік)
Кількість підприємств теплоенергетики та водопровідно-каналізаційного господарства, включених до реєстру, од.	0	198	225	228
Загальний обсяг кредиторської заборгованості теплопостачальних та теплогенеруючих організацій, підприємств централізованого водопостачання та водовідведення (за даними реєстру), млрд грн	0	15,7	17,1	18,1

Таблиця 4.2. Інформація щодо наповнення реєстру протягом 2016 – 2019 років

водопостачання шляхом. Обов'язок встановлення вузлів обліку покладено на операторів зовнішніх інженерних мереж. Станом на червень 2019 року, в Україні вузлами комерційного обліку теплової енергії обладнано 79,2 % (66 032 од.) житлових будинків та 78,4% (33 526 од.) нежитлових будівель (рис. 4.1), а вузлами комерційного обліку питної води обладнано 71,6% (1 169 845 од.) житлових будинків та 94,4 % (210 871 од.) нежитлових будівель (рис. 4.2).

- підвищення енергетичної безпеки держави за рахунок енергоефективності, енергоощадності та розвитку альтернативної енергетики в житлово-комунальній сфері

На виконання вимог Закону України «Про теплопостачання», Концепції реалізації державної політики у сфері теплопостачання, яка схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.08.2017 року № 569-р, Плану заходів із впровадження Концепції реалізації державної політики у сфері теплопостачання до 2020 року, що прийнятий розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10.05.2018 року № 307-р, Плану імплементації Директиви 2004/8/ЄС, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.04.2015 № 346 «Про схвалення розроблених Міністерством енергетики та вугільної промисловості планів імплементації деяких актів законодавства ЄС в

Таблиця 4.2. Інформація щодо наповнення реєстру протягом 2016 – 2019 років¹¹¹²

11 Дані моніторингу, який здійснюється Державним агентством з енергоефективності та енергозбереження України на виконання статті 12 Закону України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання» (без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях).

12 Відсутня система централізованого теплопостачання.

- підготовлено до роботи 12 429 котелень (або 62,2 % від запланованих заходів);
- проведено капітальний ремонт або реконструкцію 186 котелень (або 57,8 % від плану);
- замінено 295 котлів (61,5 % від запланованого);
- капітально відремонтовано 164 котли (59,6 % від запланованого);
- підготовлено до роботи 12 770 км теплових мереж (у двотрубному обчисленні) (або 64,4 % від запланованого);
- замінено 158,49 км теплових мереж (у двотрубному обчисленні) (або 60,4 % від запланованого);
- підготовлено до роботи 3 432 центральних теплових пунктів (62 % від запланованого).

Створено запаси вугілля в кількості 198,8 тис. т (64,2 % від запланованого) та 8,38 тис. т рідкого палива (мазуту) (10,5 % від запланованого).

На виконання підготовчих та ремонтних робіт об'єктів теплопостачання використано 1 271 047 тис. грн (за рахунок всіх джерел фінансування) (або 56 % від запланованого).

3. У сфері реалізації спільних з міжнародними фінансовими організаціями проектів

В рамках реалізації спільних проектів, спрямованих на модернізацію інфраструктури житлово-комунального господарства, Мінрегіон на даний час співпрацює з Світовим банком та Європейським інвестиційним банком та є відповідальним виконавцем 4 масштабних міжнародних проектів.

Спільно зі Світовим банком впроваджуються два проекти:

- «Підвищення енергоефективності у секторі централізованого теплопостачання» (210 млн дол. США);
- «Другий проект розвитку міської інфраструктури» (342 млн дол. США).
- В рамках цих проектів спільно зі Світовим банком та Мінфіном України визначено підприємства-учасники, зокрема у

сферах теплопостачання з 6 міст (Дніпро, Миколаїв, Херсон, Харків, Кам'янець-Подільський, Тернопіль), водопостачання з 11 міст (Черкаси, Харків, Кіровоград, Київ, Тернопіль, Житомир, Краматорськ, Коломия, Нововолинськ, Чугуїв, Вінниця) та поводження з відходами з 1 міста (Харків).

- За рахунок кредитних коштів залучених від Європейського інвестиційного банку забезпечується реалізація ще двох проектів:

- «Програми розвитку муніципальної інфраструктури України» (400 млн євро). На даний час Банком прийнято рішення щодо виділення коштів для фінансування 11 проектів загальним обсягом 182 390,87 тис. євро (45,5 % загального розміру позики);

- «Розвиток системи водопостачання та водовідведення в м. Миколаєві» (далі проект «Миколаївводоканал») (15,54 млн євро). У 2018 році було продовжено термін реалізації Проекту до 2020 року шляхом укладання Листа про внесення змін № 3 до Фінансової угоди між Україною та Європейським інвестиційним банком (проект «Миколаївводоканал») та залучено грантові кошти у розмірі 5,11 млн євро шляхом укладання Грантової угоди між Україною та Європейським інвестиційним банком (проект «Миколаївводоканал») в рамках програми Е5Р.

Наразі здійснюється заходи щодо проходження внутрішньодержавних процедур з метою набуття чинності цими документами. Водночас, забезпечується фінансування заходів в рамках проекту за рахунок першого траншу 5 млн євро.

4. Сфера благоустрою населених пунктів

46% правил благоустрою населених пунктів затверджено (12 726 населених пункти). У містах цей показник становить 90,2% (394 міста).

За 2018 р. профінансовано заходів з благоустрою населених пунктів на суму понад 10,88 млрд грн, в тому числі на заходи з благоустрою в містах понад 5,81 млрд гривень.

У населених пунктах діє 251 інспекція з благоустрою. Внаслідок здійснення перевірок інспекціями з благоустрою до відповідних бюджетів надійшло понад 13,5 млн гривень.

Разом із тим в Україні діють майже 1,9 тис. громадських інспекторів, які здійснили майже 40,3 тис. рейдів та перевірок. В результаті їх діяльності було складено понад 5,3 тис. протоколів, а до місцевих бюджетів надійшло близько 1,2 млн гривень.

Створено 815 комісій з питань визначення суми збитків, завданих об'єктам благоустрою внаслідок порушення законодавства, стандартів, нормативів, норм, порядків і правил у сфері благоустрою населених пунктів. Кошти, що надійшли до відповідних бюджетів за результатами роботи комісій, складають понад 3,23 млн гривень.

Залучено громадськість, насамперед молодь, до здійснення заходів з благоустрою населених пунктів – понад 3,55 млн осіб, до здійснення заходів з благоустрою територій, прилеглих до населених пунктів – майже 788,3 тис. осіб.

5. Зелене господарство

Площа зелених насаджень загального користування у 2018 р. становила більше 134,0 тис. га, з них охоплено доглядом службами комунальних господарств 65 % (89,8 тис. га). Найбільше охоплено доглядом зелені насадження у Волинській, Львівській, Миколаївській, Полтавській, Тернопільській, Херсонській (100 %), Чернівецькій областях та м. Києві (100 %), Рівненській (91 %), Закарпатській (90 %), Дніпропетровській (81 %), Харківській (81 %) областях. Найменший показник у Чернігівській (11 %), Запорізькій (37 %), Кіровоградській (41 %) областях.

Площа парків культури та відпочинку у 2018 р. становила майже 18,1 тис. га; набережних та бульварів – майже 4,5 тис. га. Площа гідропарків, лугопарків, лісопарків становила 29,9 тис. гектарів.

6. Зовнішнє освітлення територій населених пунктів

Використовується 15,6 млн одиниць енергозберігаючих джерел світла (90,0

% загальної кількості) для зовнішнього освітлення територій населених пунктів.

Фактичне фінансування поточних ремонтів та утримання об'єктів зовнішнього освітлення територій населених пунктів за 2018 рік становить майже 969,2 млн гривень. Це дозволило провести заходи з модернізації систем зовнішнього освітлення територій населених пунктів.

7. Дорожньо-мостове господарство населених пунктів

У 2018 р. було виконано роботи з капітального ремонту вулиць і доріг площею 34,88 млн м², проведено поточного ремонту майже 120,0 млн м² вулиць та доріг населених пунктів. виконано будівництво та реконструкцію мостів і шляхопроводів 25,55 тис. м², проведено капітального ремонту 50,01 тис. м² та здійснено поточного ремонту майже 99,26 тис. м².

За кошти місцевих бюджетів у 2018 р. на будівництво, капітальний, поточний ремонт, утримання та очищення закритої дощової каналізації було витрачено понад 416 млн грн, в тому числі на будівництво – 141,8 млн грн, на капітальний ремонт – 23,3 млн грн, на поточний ремонт – 56,7 млн грн, а на утримання та очищення дощової каналізації 194,3 млн гривень. За рахунок зазначених коштів збудовано понад 31 км дощової каналізації, проведено капітальний ремонт 67,42 км, відремонтовано понад 345 км та очищено понад 3,8 тис. км дощової каналізації.

- збільшення частки утилізації твердих побутових відходів, їх максимального повторного залучення у господарський обіг як вторинних ресурсів

8. Поводження з побутовими відходами

Головні напрями державного регулювання у сфері поведження з відходами в найближчі десятиліття з урахуванням європейських підходів з питань управління відходами визначає Національна стратегія управління відходами в Україні до 2030 року, яка схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 року № 820-р.

Стратегія визначає головні напрями державного регулювання у сфері поводження з відходами в найближчі десятиліття з урахуванням європейських підходів з питань управління відходами, що базуються на положеннях директив Євросоюзу.

Відповідно до вимог ЄС щодо імплементації Директиви 1999/31/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 26 квітня 1999 року про захоронення відходів зі змінами і доповненнями, внесеними Регламентом (ЄС) 1882/2003 1 березня 2017 року набрала чинності Зміна № 1 до ДБН В.2.4-2-2005 «Полігони твердих побутових відходів. Основні положення проектування», яка затверджена наказом Мінрегіону 06.06.2016 № 138.

збирання побутових відходів на прибудинкових територіях багатопверхових будинків – на сьогодні у 1 181 населеному пункті вже впроваджено, Київ на сьогодні декларує встановлення контейнерів для впровадження роздільного збору ресурсоцінних компонентів, що є у складі побутових відходів.

У 21 населеному пункті працюють 26 сміттесортувальних ліній, у 18 населених пунктах будуються сміттесортувальні комплекси.

Через приймальні пункти вторинної сировини 4,2% побутових відходів потрапило на заготівельні пункти вторинної сировини (макулатури – 616 тис. м3, скла – 101 тис. м3,

Назва показника	Од. виміру	Початок роботи Уряду (на початок 2016 р.)	2017 рік	2018 рік	2019 рік
Впровадження роздільного збирання твердих побутових відходів у населених пунктах	кількість населених пунктів, од.	521	575	822	1 181
Впровадження сучасних технологій у сфері поводження з твердими побутовими відходами	кількість полігонів, на яких влаштовано систему вилучення біогазу та експлуатуються когенераційні установки	12	7	13	20

Таблиця 4.3. Стан впровадження новітніх технологій у сфері поводження з побутовими відходами¹⁴

Зміна № 1 до ДБН В.2.4-2-2005 «Полігони твердих побутових відходів. Основні положення проектування» (далі – Зміна № 1 до ДБН В.2.4-2-2005) затверджено з метою удосконалення основних положень проектування нового будівництва, розширення, реконструкції, технічного переоснащення і рекультивациі полігонів побутових відходів, визначених будівельними нормами ДБН В.2.4-2-2005, з урахуванням набутого за час їх чинності вітчизняного та міжнародного досвіду із проектування та будівництва полігонів твердих побутових відходів.

Розпочато впровадження роздільного

полімерів – 423 тис. м3).

Мінрегіон запровадив Законом України «Про житлово-комунальні послуги» економічні стимули щодо роздільного збирання побутових відходів, тобто залишається оплата для населення за нероздільні побутові відходи, які не підлягають повторній переробці.

Зменшення об'єму накопичення відходів на полігоні за рахунок вилучення біогазу. Після внесення змін до Закону України «Про забезпечення конкурентних умов виробництва електроенергії з альтернативних джерел енергії» у 2015 році, до якого Мінрегіоном було внесені

¹⁴ Дані внутрігосподарського обліку Мінрегіону.

розділи щодо збільшення «зеленого» тарифу для електроенергії з біомаси та біогазу з побутових відходів, в Україні спостерігається тенденція збільшення кількості полігонів, на яких влаштовано систему вилучення біогазу та встановлено когенераційні установки для вироблення теплової чи електричної енергії.

На сьогодні вже на 20 полігонах влаштовано систему вилучення біогазу та експлуатуються когенераційні установки. Кількість виробленої електроенергії за 2018 рік становить понад 63,3 млн кВт год.

Зовнішня фінансова підтримка: План зовнішніх інвестицій ЄС (EIP), прийнятий у вересні 2017 року, спрямований на заохочення інвестицій в країнах-партнерах в регіоні сусідства ЄС. Управління відходами є однією з пріоритетних областей інвестицій муніципального сектора.

Будівництво заводу з переробки твердих відходів в Харкові, що фінансується Світовим банком, планується в рамках Другого проекту міської інфраструктури. Це включає в себе будівництво муніципальної установки з переробки твердих побутових відходів, включаючи систему збору звалищного газу і виробництва електроенергії, а також інші роботи.

ЄІБ забезпечує фінансування Проекту муніципальної інфраструктури України на суму 400 млн євро, включаючи сектор муніципальних відходів.

Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні» (DESPRO) фінансується Швейцарською Конфедерацією через Швейцарське бюро по співпраці для сприяння реформам децентралізації в Україні. З 2010 року DESPRO надає підтримку пілотним проектам з управління твердими відходами. Пілотні проекти реалізуються в Тульчинському районі (Вінницька область).

Завдяки впровадженню в 1 181 населеному пункті роздільного збирання твердих побутових відходів, роботі 26 сміттесортувальних ліній, 1 сміттєспалювального заводу і 3 сміттєспалювальних установок перероблено та утилізовано близько 6,2 % побутових

відходів, з них: 2 % спалено, а 4,2 % побутових відходів потрапило на заготівельні пункти вторинної сировини та сміттєпереробні заводи. Таким чином, усе більше побутових відходів перероблюється і все менше їх захоронюється на полігонах.

Отримання енергії з органічної частини побутових відходів є цікавим для підприємців, адже має високу ймовірність швидкої окупності інвестицій (до семи років).

9. Поховання

В Україні протягом 2018 року ритуальні послуги населенню надавали 559 ритуальних служб та 2324 суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність на договірних засадах із ритуальними службами.

Протягом 2018 року в Україні ритуальними службами поховано майже 483 тис. померлих осіб, що становить 90% від загальної кількості померлих, яка за статистичними даними, наданими Державною службою статистики України за 2018 р., становить майже 535 тис. осіб.

Ритуальними службами, що створені органами місцевого самоврядування та їх виконавчими органами відповідно до статей 8, 9 Закону України «Про поховання та похоронну справу», протягом минулого року надано населенню ритуальних послуг та реалізовано предметів ритуальної належності на загальну суму майже 1235,9 млн грн, що на 9% більше порівняно з 2017 роком.

Загальний обсяг наданих ритуальних послуг та предметів ритуальної належності населенню суб'єктами господарювання різних форм власності у 2018 році склав 2,9 млрд грн, з яких майже 43% надано ритуальними службами.

Зокрема, ритуальними службами реалізовано населенню предметів ритуальної належності на суму майже 691 млн грн, з яких продано: 185 тис. трун на суму 259 млн грн; 596 тис. вінків на суму 114 млн грн; 53 тис. пам'ятників на суму 215 млн грн; 11 тис. огорож намогильних на суму 28 млн грн та інших предметів на суму понад 75 млн грн.

Ритуальними службами надано ритуальних послуг населенню на суму 545 млн

грн, що на 6% більше, ніж у 2017 році, в тому числі: надано 146 тис. послуг транспорту для обслуговування процесу поховання на суму 92 млн грн; викопано 241 тис. могил на суму 195 млн грн; встановлено 32 тис. пам'ятників на суму 117 млн грн, зокрема, 17 тис. пам'ятників із натурального каменю на суму 73 млн грн та 15 тис. пам'ятників із залізобетону на суму 44 млн грн; встановлено 6 тис. огорож на суму 7 млн грн та надано інших ритуальних послуг на суму понад 113 млн гривень.

Водночас, понад 47% наданих ритуальних послуг та реалізованих предметів ритуальної належності забезпечуються підприємствами приватної форми власності.

Ритуальні послуги населенню протягом минулого 2018 року надавали 2 324 суб'єктів господарювання різних форм власності на договірних засадах із ритуальними службами, з яких: 316 підприємство комунальної форми власності, 837 підприємства приватної форми власності та 1 171 окремий підприємець.

В населених пунктах України розміщено майже 34 тис. місць поховань, із яких благоустроєні 28 тис. місць поховань (82%).

10. Сфера формування тарифної політики

З 2015 року удосконалено нормативно-правову базу формування тарифної політики: прийнято законів України – 3, постанов Кабінету Міністрів України – 39, наказів Мінрегіону – 9, що забезпечило соціальний захист споживачів в частині пільг і субсидій на внески за встановлення, обслуговування та заміну вузлів комерційного обліку; удосконалення тарифної політики та механізмів розподілу коштів для підприємств теплокомуненерго, створення умови для забезпечення підприємств теплокомуненерго природним газом; захищено інвестиційні

рахунки підприємств теплокомуненерго та водопровідно-каналізаційного господарства, на які надходять кошти від Міжнародних фінансових організацій на реалізацію інвестиційних проектів.

Підписано Галузеву угоду між Мінрегіоном, Об'єднанням організацій роботодавців «Всеукраїнська конфедерація роботодавців житлово-комунальної галузі України» та Центральним комітетом профспілки працівників житлово-комунального господарства, місцевої промисловості, побутового обслуговування населення України у 2017 році, також підготовлено та зареєстровано у Мінсоцполітики зміни до неї, що створило умови для підвищення заробітної плати на підприємствах житлово-комунального господарства в середньому на 20%.

Включення підприємств галузі до Реєстру теплостачальних та теплогенеруючих організацій, підприємств централізованого водопостачання та водовідведення, що беруть участь у процедурі врегулювання заборгованості за спожиті енергоносії (209 підприємств теплокомуненерго, 19 підприємств водопровідно-каналізаційного господарства), дозволило зняти арешти та зупинити виконавчі провадження щодо учасників процедури погашення заборгованості (228 учасників). Станом на 01.08.2019 року укладено 270 договорів реструктуризації кредиторської заборгованості за спожиті енергоносії терміном на 60 місяців на суму 2 856 190,0 тис. грн (91 підприємство). Списано пені/штрафних санкцій, нарахованих на кредиторську заборгованість (станом на 01.08.2019 рік), на суму 2 752 100,0 тис. грн

Назва показника, (од. виміру)	Початок роботи Уряду (квітень 2016 року або початок 2016 року)	2017 рік	2018 рік	На даний час (останні данні 2019 року)
Обсяг відшкодованої з державного бюджету заборгованості з різниці в тарифах, тис. грн	0	1 800 000	980 000	0

Таблиця 4.4. Стан вирішення проблеми з відшкодування заборгованості підприємств¹⁵

(155 підприємств).

За період 2016-2019 років з державного бюджету підприємствам житлово-комунального господарства відшкодовано 2 780 000 тис. грн заборгованості з різниці в тарифах, що дало змогу таким суб'єктам

спрямувати вказані кошти на погашення заборгованості за спожиті енергоносії та провести відповідні розрахунки з бюджетом зі сплати податків та зборів, що загалом спричинило позитивний вплив на їх фінансово-економічний стан.

Подальші кроки

4.1. Забезпечення 100% населення України та інших користувачів якісною питною водою нормативної якості

Завдання 4.1.1. Продовження програми та розширення дії Загальнодержавної цільової програми «Питна вода України» на 2011-2020 роки, затвердженої законом України від 03.03.2005 року:

- упорядкування зон санітарної охорони джерел питного водопостачання;
- будівництво та реконструкція водозабірних споруд із застосуванням новітніх технологій та обладнання;
- будівництво та реконструкція водопровідних та каналізаційних очисних споруд із застосуванням новітніх технологій та обладнання;
- впровадження станцій (установок) доочищення питної води у системах централізованого водопостачання;
- будівництво та реконструкція мереж водопостачання та водовідведення.

4.2. Забезпечення сталого функціонування систем водовідведення задля створення сприятливих умов життєдіяльності людини та зменшення негативного впливу на навколишнє природне середовище

Завдання 4.2.1. Збільшення показника забезпечення централізованими системами водовідведення населені пункти.

Завдання 4.2.2. Імплементация Директиви Ради 91/271/ЄЕС «Про очистку міських стічних вод» з метою врегулювання відносин з водовідведення в українське законодавство – проект Закону України «Про водовідведення».

4.3. Забезпечення сталого розвитку систем теплопостачання

Завдання 4.3.1. Імплементация Директиви Ради 2012/27/EU «Про енергоефективність» щодо створення ефективної системи централізованого теплопостачання в населених пунктах.

Завдання 4.3.2. Врегулювання питання щодо обмеження відключення суб'єктів господарювання у сфері теплопостачання від централізованого теплопостачання під час проходження опалювального сезону; Встановлення порядку відключення споживачів від систем централізованого опалення та постачання гарячої води.

Завдання 4.3.3. Вдосконалення механізму погодження схем теплопостачання населених пунктів; Встановлення порядку щодо розроблення схем теплопостачання населених пунктів України.

Завдання 4.3.4. Забезпечення безпечної та безперебійної роботи систем централізованого теплопостачання.

Завдання 4.3.5. Збільшення частки використання альтернативних джерел енергії у виробництві теплової енергії. Скорочення та заміщення споживання природного газу на об'єктах комунальної теплоенергетики.

Завдання 4.3.6. Розвиток когенерації та тригенерації на об'єктах комунальної теплоенергетики.

4.4. Забезпечення своєчасного надання якісних комунальних послуг

Завдання 4.4.1. Створення центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державного контролю (нагляду) у сфері житлово-комунального господарства (Державна

житлово-комунальна інспекція) та його територіальних органів, який здійснюватиме нагляд і контроль за наданням житлово-комунальних послуг, що забезпечить право громадян на якісне їх отримання:

- проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо здійснення державного контролю (нагляду) у сфері житлово-комунального господарства»;
- проекти постанов КМУ: «Про затвердження Правил надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення та типових договорів про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення»; «Про затвердження Правил надання комунальної послуги з постачання теплової енергії та типових договорів про надання комунальної послуги з постачання теплової енергії»; «Про затвердження Правил надання послуги з постачання гарячої води та Типових договорів про надання послуги з постачання гарячої води».

4.5. Забезпечення 100 %-го комерційного обліку споживання теплової енергії у житловій сфері

Завдання 4.5.1. Забезпечення 100 %-го комерційного обліку, контроль за комерційним обліком.

4.6. Реалізація Стратегії управління побутовими відходами

Завдання 4.6.1. Ефективне поводження з муніципальними відходами:

- збільшення населених пунктів, в яких впроваджено роздільне збирання побутових відходів;
- рекультивация старих полігонів, які не відповідають вимогам ДБН «Полігони твердих побутових відходів», будівництво нових регіональних полігонів, які відповідають всім вимогам Директив ЄС;
- збільшення вироблення електроенергії з біогазу полігонів побутових відходів;

- впровадження механіко-біологічної обробки побутових відходів з виробленням альтернативного палива/енергії (біогаз шляхом примусової газифікації органічної складової побутових відходів або RDF/SRF для використання у якості палива на цементних заводах);
- організація пунктів прийому роздільно зібраних відходів домогосподарств, у тому числі великогабаритних відходів, небезпечних відходів тощо у населених пунктах з населення понад 20 тис. осіб;
- створення центрів повторного використання, після яких продукція або її компоненти, що стали відходами, можуть бути використанні без будь-якої іншої попередньої підготовки та підготовки до повторного використання продукції або її компонентів, тощо;
- підвищення рівня повторного використання, рециклінгу та відновлення побутових відходів до 20% від загальної маси до 2025 року;

визначення переліку полігонів, що підлягають приведенню у відповідність з вимогами екологічної безпеки або закриттю.

4.7. Стабілізація фінансово-економічного стану підприємств ЖКГ та покращення інвестиційного клімату в галузі

Завдання 4.7.1. Удосконалення діючого порядку формування тарифів на комунальні послуги та провадження механізмів стимулюючого тарифоутворення.

Завдання 4.7.2. Удосконалення взаємовідносин між співвласниками багатоквартирного будинку та виконавцями комунальних послуг в умовах перехідного періоду.

Завдання 4.7.3. Забезпечення 100 %-ої оплати споживачами житлово-комунальних послуг. Створення умов для стабілізації розрахунків підприємств галузі житлово-комунального господарства за спожиті енергоносії.

Завдання 4.7.4. Створення умов для

стабілізації розрахунків споживачів за житлово-комунальні послуги та зменшення наявної заборгованості за спожиті житлово-комунальні послуги.

Завдання 4.7.5. Підтримка органів місцевого самоврядування щодо встановлення тарифів (методологічне забезпечення щодо формування та встановлення тарифів органів місцевого самоврядування).

Завдання 4.8. Удосконалення сфери поховання – проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення галузі поховання»:

- можливість обирати виконавця послуг з поховання померлого – ритуальну службу або інших суб'єктів господарської діяльності, але лише серед тих, що уклали відповідний договір з ритуальною службою;
- створення конкурентного середовища серед для суб'єктів господарювання різних форм власності, оскільки ритуальна служба, що також є суб'єктом господарювання, обмежує права інших суб'єктів господарювання та частково монополізує ринок послуг;
- визначення чіткого переліку ритуальних послуг і вимог до регламенту їх надання та якості;
- врегулювання відносин, пов'язаних з доставкою тіл померлих до місць їх зберігання, та оплати цієї послуги;
- підвищення кваліфікації персоналу, задіяного на ринку ритуальних послуг, що забезпечило б надання якісних ритуальних послуг.

Завдання 4.9. Удосконалення сфери благоустрою населених пунктів:

- внесення змін до законодавства щодо врегулювання питань благоустрою населених пунктів;
- впровадження новітніх технологій, покращення стану зовнішнього освітлення територій населених пунктів України із застосуванням енергозберігаючих технологій та поліпшення інвестиційної привабливості щодо впровадження енергоефективних джерел світла;
- посилення відповідальності (в т.ч. матеріальної) за порушення нормативних вимог, що стосуються благоустрою населених пунктів.

Ціль:

Комфортне середовище для життя Людини за рахунок впровадження енергоефективності

Досягнення: що вже зроблено.

Ключові завдання попередніх періодів роботи ґрунтувались на **розробленні проектів рамкового законодавства у сфері енергоефективності та енергозбереження на виконання Угоди про асоціацію**, зокрема імплементації положень Директив Європейського Парламенту та Ради № 2012/27/ЄС, № 2010/30/ЄС та № 2010/31/ЄС.

В рамках Коаліційної угоди депутатських фракцій у 2014 – 2017 роках та інших стратегічних документів Мінрегіоном забезпечено досягнення наступних результатів:

- **підвищення енергетичної безпеки держави за рахунок енергоефективності, енергоощадності та розвитку альтернативної енергетики в житлово-комунальній сфері:**

Прийнято закони України «Про енергетичну ефективність будівель», «Про комерційний облік комунальних послуг», «Про Фонд енергоефективності», «Про житлово-комунальні послуги», «Про запровадження нових інвестиційних можливостей, гарантування прав та законних інтересів суб'єктів підприємницької діяльності для проведення масштабної енергомодернізації» та підготовлено ряд технічних регламентів з маркування побутових енергетичних товарів. Завершується розроблення та схвалення Урядом необхідних підзаконних нормативно-правових актів на виконання цих законів.

Прийнято Закон України «Про енергетичну ефективність будівель» від 22.06.2017 № 2118-VIII, який базується на імплементації Директиви 2010/31/ЄС щодо енергетичної ефективності будівель.

В цілому Закон передбачає: порядок та умови визначення енергетичної ефективності будівель та мінімальних вимог до неї; організаційно-правові засади сертифікації енергетичної ефективності будівель; загальні засади професійної діяльності та інформаційного забезпечення в сфері енергетичної ефективності будівель; механізми залучення коштів на впровадження енергоефективних заходів та інструменти гарантування фінансування заходів із підвищення рівня енергетичної ефективності будівель.

Зокрема на виконання Закону України «Про енергетичну ефективність будівель» прийнято всі необхідні акти Уряду та Мінрегіону на започаткування енергетичної сертифікації будівель на атестації фахівців з енергоаудиту. Низка закладів вищої освіти утворили атестаційні комісії, якими вже видано понад 1 200 кваліфікаційних атестатів за такими напрямками:

- 695 – сертифікація енергетичної ефективності будівлі;
- 526 – обстеження інженерних систем.

За сприяння європейських партнерів ведеться робота з гармонізації навчальних програм закладів вищої освіти та підвищення кваліфікації викладачів.

Також забезпечено ведення інформаційної системи, яка містить відомості про видані енергетичні сертифікати.

База даних енергетичних сертифікатів (далі БДС) містить відомості щодо 240 сертифікатів. Усі енергетичні сертифікати, що внесені до БДС, пройшли первинну перевірку та розподілені за рівнем достовірності.

У 2015 році прийнято закони України

«Про запровадження нових інвестиційних можливостей, гарантування прав та законних інтересів суб'єктів підприємницької діяльності для проведення масштабної енергомодернізації» та від 09.04.2015 року № 328-VIII «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України, щодо запровадження нових інвестиційних можливостей, гарантування прав та законних інтересів суб'єктів підприємницької діяльності для проведення масштабної енергомодернізації» .

Зазначеними законами запроваджено новий правовий інститут енергосервісного договору та встановлено його основні умови, врегульовано взаємовідносини між замовником та виконавцем енергосервісу, визначено механізм встановлення ціни енергосервісного договору, надано можливість бюджетним установам укладати енергосервісні договори терміном понад 1 рік, встановлено гарантії для інвесторів щодо виплати винагороди за досягнуту економію в рамках енергосервісного договору, запроваджено прозорий механізм здійснення закупівель енергосервісу тощо.

Крім того, прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 21.10.2015 року № 845 «Про затвердження Примірного енергосервісного договору».

У 2017 році з метою удосконалення законодавства з енергосервісу було прийнято Закон України від 23.03.2017 №1980 – VII «Про внесення змін до Закону України «Про запровадження нових інвестиційних можливостей, гарантування прав та законних інтересів суб'єктів підприємницької діяльності для проведення масштабної енергомодернізації»:

- передбачає можливість застосування електронних аукціонів через систему «ProZorro» для закупівель енергосервісу;
- передбачає можливість проведення енергосервісного – тендеру на «пул» об'єктів;
- виконавчі органи набули права затвердження базового рівня та фіксації повітряно – теплового режиму, рівня освітлення, інших вимог утримання будівель;

- граничний строк договору збільшено з 10 до 15 років.

У результаті започаткування організації аукціонів з енергосервісу через систему електронних аукціонів, впроваджених внесенням змін до закону, що регулює енергосервіс в Україні, **було оголошено більше 800 ЕСКО-тендерів у 45 містах України та укладено більше 300 контрактів на проведення робіт з підвищення енергоефективності громадських будівель за кошти приватних інвесторів на суму, що перевищує 400 млн гривень.**

Також розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 серпня 2017 року № 605 **схвалено Енергетичну стратегію України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність».**

- **стимулювання енергоефективності для скорочення енергоємності ВВП:**

Під час реалізації Бюджетної програми «Державної цільової економічної програми енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлювальних джерел енергії та альтернативних видів палива на 2010 – 2020 роки» (далі Державна програма енергоефективності), що затверджена Постановою Кабінету міністрів України від 01.03.2010 року № 243, залучено **315,8 тис. кредитів** та впроваджено заходи з енергоефективності на суму **7 094,0 млн грн**, в т.ч.:

- 25 736 кредитів на придбання котлів з використанням будь-яких видів палива та енергії (крім природного газу та електроенергії) та відповідного додаткового обладнання і матеріалів до них на загальну суму 482,6 млн грн;
- 286 213 кредитів за напрямом стимулювання населення до впровадження енергоефективних заходів на загальну суму 5 591,5 млн грн;

3 917 кредитів за напрямом стимулювання об'єднань співвласників багатоквартирних будинків, житлово-будівельних кооперативів до впровадження енергоефективних заходів на загальну суму 1 024,4 млн грн.

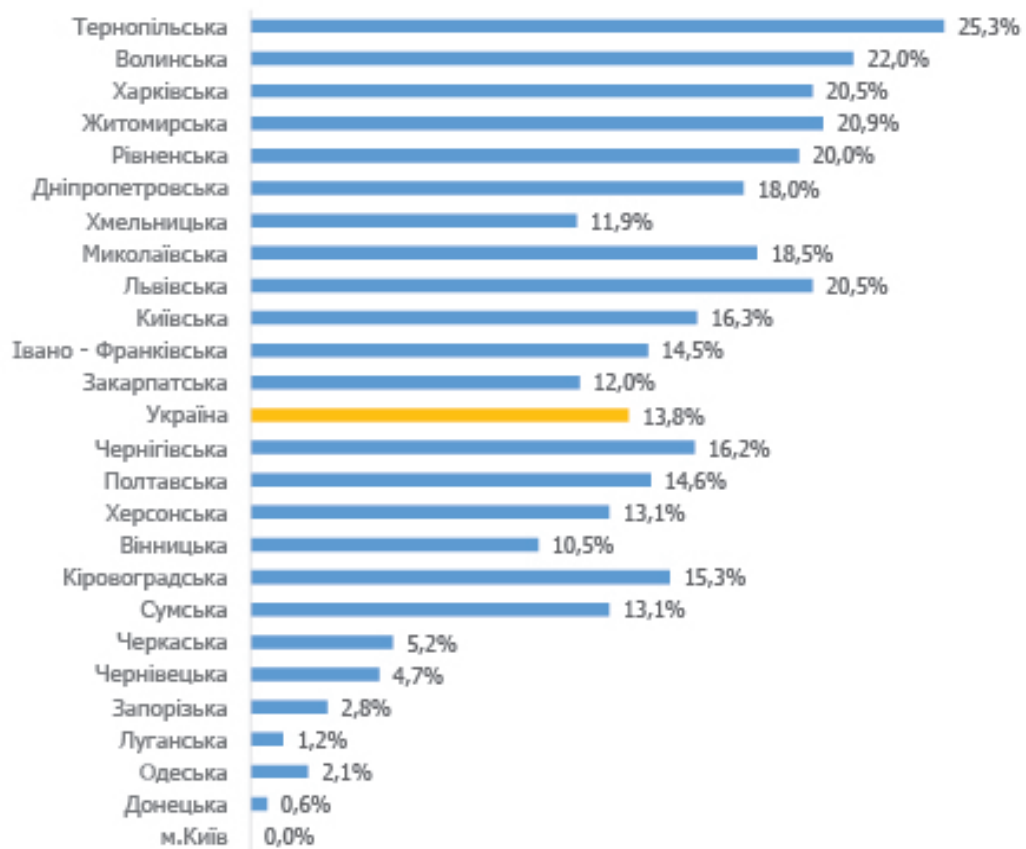
З 2015 року (щорічно) за ініціативи Уряду запроваджуються місцеві програми додаткового відшкодування частини суми або відсотків річних за кредитами на впровадження енергоефективних заходів у рамках Державної програми.

У 2019 року прийнято понад 160 таких програм, на реалізацію яких виділено близько 170 млн грн з місцевих бюджетів.

Було створено механізм державної підтримки заходів з енергоефективності у жилих будинках та на об'єктах бюджетної

житлового секторі. Урядом було здійснено наповнення статутного капіталу Фонду енергоефективності у розмірі 1,5 млрд грн, та закладено 1.6 млрд грн фінансування бюджетної програми «Функціонування Фонду енергоефективності» відповідно до Закону України «Про Державний бюджет України на 2019 рік».

Реалізовується пілотна програма «Перші ластівки» – тестовий процес Фонду енергоефективності перед його повноцінним запуском, протягом якого будуть відпрацьовані на практиці структура



Мал. 5.1. Частка сумарної потужності котельень на альтернативних видах палива в регіоні від загальної потужності котельень регіону у 2018 році, %¹⁶.

сфери, у тому числі шляхом спрямування на енергоефективність зекономлених коштів державного бюджету внаслідок зменшення споживання газу за рахунок здійснених інвестицій в енергоефективні заходи.

Зокрема, у 2017 році Урядом було створено **Фонд енергоефективності** як юридичну особу, діяльність якої спрямовується на першочергове вирішення проблеми надмірного питомого енергоспоживання в

управління та операційні процеси Фонду. «Перші ластівки» пройдуть через скорочений операційний процес, щоб вкласти в строки до кінця 2019 року.

Україна активно підтримує світову тенденцію до переходу на відновлювані та екологічно безпечні джерела енергії. В Україні збудовано 30 169 МВт потужностей електроенергетики, що працюють за «зеленим» тарифом, при

цьому у 2018 році введено рекордні 848 МВт таких потужностей (порівняно із попередніми роками).

Верховною Радою України прийнято Закон України від 23 листопада 2018 року № 2628-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо покращення адміністрування та перегляду ставок окремих податків і зборів», **яким передбачено стимулювання розвитку сфери відновлюваної електроенергетики, зокрема:**

- з 1 січня 2019 року до 31 грудня 2022 року звільнення від оподаткування податком на додану вартість операції із ввезення на митну територію України: вітроенергетичних електрогенераторних установок, сонячних фотоелектричних панелей, інверторів потужністю понад 7,5 кВт;
- на землях, віднесених до категорії земель промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення, можуть розміщуватися об'єкти альтернативної енергетики, що використовують відновлювані джерела енергії, незалежно від цільового призначення таких земельних ділянок.

За інформацією обласних та Київської міської державних адміністрацій, **майже в усіх регіонах діють регіональні програми енергозбереження та енергоефективності.** В рамках реалізації

зазначених програм у 2018 році проводились заходи щодо заміщення споживання природного газу, зокрема переведення котелень на альтернативні види палива.

Так, частка сумарної потужності котелень на альтернативних видах палива в регіонах від загальної потужності котелень регіону в середньому по Україні становить 13,8 %. За підсумками 2018 року лідерами за зазначеним показником стали Харківська (25,5 %), Тернопільська (25,3%), Волинська (22,0 %), Житомирська (20,9 %), Львівська (20,5 %) та Рівненська (20,0%) області.

За останні чотири роки у **введення нових потужностей відновлюваної енергетики інвестовано близько 1,7 млрд євро**, з них: 1,2 млрд євро – у введення 1 307 МВт нових потужностей електроенергетики; 500 млн євро – у введення 2 120 МВт нових потужностей теплоенергетики.

На кінець 2018 року **загальна кількість сонячних станцій приватних домогосподарств**, яким встановлено «зелений» тариф, складає **7 450 станцій загальною встановленою потужністю 157 МВт.**

За 12 місяців 2018 року 4 440 домогосподарств встановило сонячні електростанції, що 2,3 рази більше ніж за 2017 р., коли ця кількість склала 1901 домогосподарство. Починаючи з 2015 року на встановлення сонячних електростанцій приватними домогосподарствами інвестовано близько 151 млн євро.

Подальші кроки

5.1. Підвищення рівня енергетичної ефективності національної економіки, забезпечення енергетичної безпеки і перехід до ефективного використання та споживання енергоресурсів

Завдання 5.1.1. Забезпечення повноцінної імплементації положень Третього енергетичного пакета, директив і регламентів ЄС відповідно до зобов'язань України в рамках Договору про приєднання до Енергетичного Співтовариства.

Завдання 5.1.2. Реалізація пілотного проекту та створення типової моделі імплементації статті 5 «Показова роль будівель державних органів» Директиви ЄС «Про енергетичну ефективність» 2012/27/EU.

Завдання 5.1.3. Розроблення та прийняття необхідної нормативної бази для можливого переходу на опалення за рахунок електричних котлів за умов економічної доцільності, стабільності мережі та достатності постачання відповідно до умов,

необхідних для приєднання до ENTSO-E.

Завдання 5.1.4. Створення законодавчої бази для ефективної політики забезпечення енергоефективності, а саме прийняття Закону України «Про енергетичну ефективність» (законопроект погоджується заінтересованими ЦОБВ).

5.2. Ефективне та економне використання енергетичних ресурсів населенням

Завдання 5.2.1. Забезпечення поступового підвищення показників енергетичної ефективності будівель до рівня стандартів будівель з 0 - споживанням, зокрема шляхом підвищення показників термічного опору огорожувальних конструкцій у будівлях (теплоізоляція стін, дахів і підвалів, заміни вікон і дверей), заміна та/або встановлення енергоефективного обладнання (котлів, бойлерів, рекуператорів тепла, автоматичних систем керування та ін.), проведення заходів із забезпечення регуляції споживання теплової енергії з боку споживача (заміна центральних теплових пунктів індивідуальними, реконструкція внутрішньобудинкових теплових мереж, встановлення загальних будинкових та індивідуальних регуляторів теплоспоживання).

Завдання 5.2.2. Забезпечення маркування побутових товарів за показниками енергоспоживання, розповсюдження енергоефективних побутових приладів та освітлення, впровадження навчальних програм, організація роз'яснювальної роботи та формування енергоефективної поведінки споживачів, проведення енергетичного аудиту на рівні окремих підприємств, будинків, а також поширення енергоефективних засобів транспорту.

Завдання 5.2.3. Забезпечення обліку споживання енергоресурсів та формування інституту власності (управління) багатоквартирними житловими будинками, що дозволить суттєво підвищити ефективність використання енергоресурсів населенням, запровадити стабільні механізми державної підтримки об'єднань співвласників багатоквартирних будинків на принципах

співфінансування для здійснення заходів з термомодернізації будівель.

5.3. Скорочення енергоспоживання домогосподарств, бюджетних та адміністративних будівель на потреби опалення шляхом підвищення енергоефективності житлових будівель, а також підвищення енергоефективності інженерних систем

Завдання 5.3.1. Забезпечення інструментів державної та місцевої фінансової та технічної підтримки (в тому числі із залученням іноземних партнерів) для реалізації заходів з енергоефективності в житлових будівлях.

Завдання 5.3.2. Впровадження на рівні держави, міст, бюджетних та адміністративних будівель та підприємств систем енергетичного моніторингу та енергетичного менеджменту, зокрема розроблення та впровадження механізмів залучення коштів на реалізацію автоматизованих систем збору даних та систем енергомоніторингу.

Завдання 5.3.3. Забезпечення розвитку ринку ЕСКО, визначення чіткої мети, цілей та шляхів їх досягнення, зокрема через показову роль будівель органів влади у забезпеченні енергетичної ефективності, в рамках розроблення та впровадження стратегії термомодернізації будівель. А також удосконалення законодавчої бази для укладання енергосервісних договорів – розширення дії механізму, визначення базового рівні споживання, балансування ризиків та переваг від механізму для замовника та виконавця енергосервісу.

5.4. Збільшення частки енергоносіїв, вироблених з відновлюваних джерел енергії, у структурі загального первинного та кінцевого енергоспоживання України, інтенсивне залучення інвестицій у сферу відновлюваних джерел енергії, створення робочих місць в енергетиці та суміжних галузях промисловості

Завдання 5.4.1. Створення на законодавчому рівні регулювання системи

електронної торгівлі твердим біопаливом та його продажу і закупівель у цій системі.

Завдання 5.4.2. Проведення міжнародних комунікаційних кампаній для заохочення входу на ринок ВДЕ України міжнародних стратегічних та фінансових інвесторів.

Завдання 5.4.3. Збільшення використання біомаси у генерації електро- та теплоенергії шляхом: стимулювання використання біомаси як палива на підприємствах, де біомаса є залишковим продуктом; інформування про можливості використання біомаси як палива в індивідуальному тепlopостачанні; сприяння створенню конкурентних ринків біомаси.

Завдання 5.4.4. Стимулювання виробництва українського обладнання для

генерації енергії з відновлювальних джерел.

Завдання 5.4.5. Розроблення та подання Кабінетові Міністрів України проекту нового Національного плану дій з відновлюваної енергетики на період до 2030 року з урахуванням результатів виконання Національного плану дій з відновлюваної енергетики на період до 2020 року, що затверджений Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 жовтня 2014 року № 902-р.

Завдання 5.4.6 Створення умов для запровадження ринку «зелених облігацій» в Україні як інструменту залучення інвестицій у проекти з розвитку відновлюваної енергетики.

Ціль:

Створення інституту відповідальних власників та ринку управління житлом

Досягнення: що вже зроблено.

В 2014 році коаліція депутатських фракцій «Європейська Україна» в коаліційній угоді поставила ряд стратегічних цілей в сфері житлової політики. В основі цих цілей лежала надзвичайна необхідність законодавчого унормування інституту ефективного власника багатоквартирних будинків, які становили більшу частку житлового фонду України; і від питання необхідності продовження строку експлуатації таких будинків залежала вся житлова політика держави:

- удосконалення діяльності об'єднань співвласників багатоквартирних будинків, у тому числі шляхом запровадження обов'язковості рішень ОСББ для всіх власників у будинках, де створено ОСББ, запровадження справедливого порядку визначення голосів, які належать кожному співвласнику, чіткого закріплення відповідальності власників стосовно один одного, ОСББ і третіх осіб (стратегічна ціль 14.1.1).
- створення законодавчої бази для прийняття рішень загальними зборами у багатоквартирних будинках, де власники не об'єдналися в ОСББ, надання можливості отримання власниками квартир у будинку інформації з реєстру про належність квартир у таких будинках іншим власникам (стратегічна ціль 14.1.2).

Протягом 2015 – 2018 років Мінрегіон повністю виконав завдання, поставлені коаліцією в цьому напрямку. Вагомим кроком у розбудові інституту ефективного власника житла стало прийняття у 2015 році Закону України «Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку». Вказаний Закон забезпечив

вільний доступ власників квартир до участі у прийнятті рішень з питань управління багатоквартирним будинком, створив дієвий механізм прийняття таких рішень.

А прийнятий у грудні 2017 року Закон України «Про житлово-комунальні послуги» врегулював правовідносини, що виникають у процесі надання житлово-комунальних послуг, зокрема забезпечив впорядкування механізму відносин між співвласниками (залежно від форми управління багатоквартирним будинком – або ОСББ, або управитель, або самостійно) і надавачами комунальних послуг. Так запроваджено перехід від надання житлово-експлуатаційними організаціями послуги з утримання будинків і прибудинкових територій до здійснення власниками житла функцій з управління своїм майном.

Працює бюджетна програма «Реалізація Державної цільової економічної програми енергоефективності (теплі кредити)», яка дозволяє отримувати відшкодування частини кредиту на енергоефективні заходи, серед яких заміна вікон і дверей в місцях загального користування на енергоефективні, індивідуальні теплові пункти, заміна світильників на енергоефективні, утеплення тощо.

Наразі запускається Фонд енергоефективності, який фінансується з держбюджету і міжнародними донорами. У багатьох населених пунктах діють місцеві програми підтримки ОСББ шляхом участі у фінансуванні витрат на проведення капітальних ремонтів багатоквартирних будинків.

Таким чином, можна констатувати, що на загальнодержавному рівні був даний старт програмам по модернізації існуючого

житлового фонду, що було одним із головних завдань житлової політики з часу проголошення незалежності.

Водночас, Мінрегіон активно включився в процес спрощення регулювання господарської діяльності будівельної галузі (що безпосереднім чином впливає на темпи будівництва нового житла та його собівартість) на виконання наступних цілей коаліційної угоди:

- усунення надмірного регулювання господарської діяльності шляхом зменшення кількості документів дозвільного характеру, дозвільно-погоджувальних процедур, переліку видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, та переліку продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації в Україні (стратегічна ціль 9.1.1).
- Забезпечення істотного поліпшення умов ведення бізнесу в Україні за напрямками, що враховуються Світовим банком та Міжнародною фінансовою корпорацією при складенні рейтингу «Doing Business», маючи за стратегічну мету входження України до провідної двадцятки країн світу за сприятливістю умов для підприємницької діяльності (Стратегічна ціль 9.1.2).

В напрямку дерегуляції будівної галузі було здійснені наступні кроки:

- скасовано/змінено 1 тис. урядових і відомчих регуляцій;
- перехід до класу наслідків – СС1, СС2, СС3;
- спрощено дозвільну систему у будівництві;
- скасовано вимогу отримання вихідних даних від ДСНС;
- отримання сертифікатів через електронну систему;
- проведено «будівельну амністію» для збудованих об'єктів незначного класу наслідків (СС1);

- встановлено критерії перевірок, встановлено перелік робіт, які не потребують дозволу.

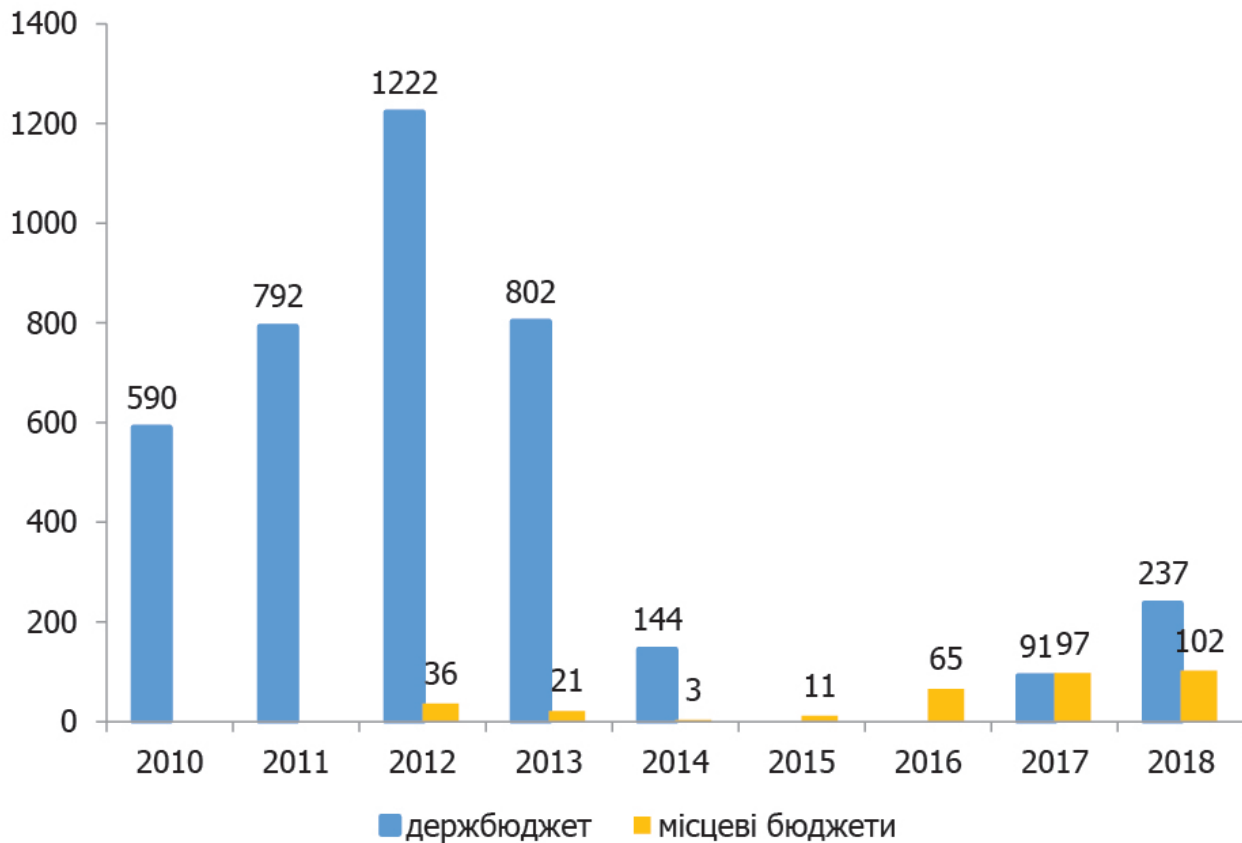
В результаті Україна піднялась на 41 позицію у Doing Business: 71 місце за результатами 2017 – 2018 років порівняно з 112 місцем за 2013 – 2014 років, а будівництво нового житла та його пропозиція на ринку збільшилась.

Мінрегіон також після перерви, викликаною зміною влади у 2014 році, активізував реалізацію Державної цільової соціально-економічної програми будівництва (придбання) доступного житла на 2010-2017 роки, яка надає її учасникам 30-відсоткову (для певних категорій 50-відсоткову) державну допомогу на придбання житла, а також низка інших механізми державної підтримки громадян у їх прагненні здобути власне житло.

Урядом удосконалено процедуру участі громадян у програмі забезпечення громадян доступним житлом, механізм якої схвалено постановою від 10.10.2018 року № 819 «Деякі питання забезпечення громадян доступним житлом» (далі – Порядок), а саме:

- спрощено процедуру відбору житлових об'єктів – одержувачі державної підтримки самостійно обирають об'єкти, на будівництво яких можуть спрямовуватися кошти державної підтримки, а також новозбудовані об'єкти;
- удосконалено механізм розподілу бюджетних коштів, що здійснюється Мінрегіоном між адміністративно-територіальними одиницями пропорційно чисельності населення, яке проживає у відповідному регіоні;
- врегульовано питання роботи комісії Мінрегіону з розгляду пропозицій щодо формування переліку осіб, які претендують на отримання державної підтримки.

Також Мінрегіоном було розроблено та 24.02.2016 Урядом було прийнято постанову Кабінету Міністрів України №



Мал. 6.1. Кількість квартир, отриманих громадянами в рамках бюджетної програми будівництва (придбання) доступного житла

115 «Про внесення змін до Правил надання довгострокових кредитів індивідуальним забудовникам житла на селі». Цими змінами Уряд удосконалив механізм надання довгострокових пільгових кредитів індивідуальним забудовникам житла на селі, що сприятиме збільшенню будівництва такого житла за рахунок розширення кола

позичальників.

Досягнення перелічених вище цілей та вирішення перерахованих завдань дозволило в великій мірі вирішити важливі проблеми житлової політики, але одночасно, висвітлило і інші актуальні проблеми, які будуть пріоритетом для Мінрегіону в найближчі три роки.

Подальші кроки

6.1. Удосконалення механізмів реалізації прав з управлінням житлом та виконання обов'язків з управління власністю

Завдання 6.1.1. Впорядкування питання взаємовідносин співвласників багатоквартирного будинку (через уповноважену особу, управителя, ОСББ) з учасниками ринку газу та електроенергії.

Завдання 6.1.2. Запровадження розподілу функцій ЖБК як механізму будівництва житла та співвласників багатоквартирного будинку (через

уповноважену особу, управителя, ОСББ) протягом року після введення в експлуатацію багатоквартирного будинку.

Завдання 6.1.3. Посилення відповідальності співвласників, управителів, ОСББ за невиконання обов'язків щодо управління власністю, зокрема розроблення механізму контролю та застосування санкцій.

Завдання 6.1.4. Впровадження стандартизації надання послуг з управління багатоквартирними житловими будинками.

6.2. Здійснення модернізації існуючого житлового фонду

Завдання 6.2.1. Встановлення порядку набуття співвласниками права на земельну ділянку, на якій розташовані багатоквартирний будинок і належні до нього будівлі та споруди і його прибудинкова територія.

Завдання 6.2.2. Врегулювання питання списання з балансу багатоквартирних будинків у частині управління об'єктами державної власності та методології бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

6.3. Впровадження програми комплексної реконструкції кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду

Завдання 6.3.1. Розроблення та прийняття Закону України щодо удосконалення суспільних відносин, пов'язаних із проведенням заходів стосовно реконструкції кварталів застарілого житлового фонду, спрямованого на поліпшення житлових умов мешканців будинків застарілого житлового фонду,

Завдання 6.3.2. Забезпечення прозорості відселення/розселення мешканців багатоквартирного житлового будинку під час здійснення заходів з реконструкції/модернізації житлового будинку та надання компенсації відселеним мешканцям

Завдання 6.3.3. Зміна підходу до визначення замовника та інвестора-забудовника кварталу застарілого житлового фонду, збільшення можливостей фінансування для здійснення комплексної реконструкції кварталів застарілого житлового фонду та прийняття його Верховною Радою України.

6.4. Стимулювання розвитку оновлення житлового фонду

Завдання 6.4.1. Спрощення нормативних процедур в галузі будівництва житла та застосування ринкових механізмів для зниження собівартості будівництва житла для забудовників.

Завдання 6.4.2. Координація розробки програм житлового будівництва в кооперації з органами місцевого самоврядування.

Завдання 6.4.3. Внесення змін до законодавства щодо оподаткування майна в сторону збільшення оподаткування житла, яке використовується в комерційних цілях.

6.5. Створення дієвого ринку орендного житла

Завдання 6.5.1. Розроблення та прийняття Закону України «Про орендні будинки» щодо формування фонду орендних будинків, визначення можливих джерел фінансування орендного житла, особливості будівництва орендних будинків, управління орендним будинком, умови найму.

Завдання 6.5.2. Проведення органами місцевого самоврядування інвентаризації комунального житлового фонду, за результатами якої визначення кількості доступного орендного житла.

Завдання 6.5.3. Вдосконалення на законодавчому рівні механізмів передачі житла в оренду для забезпечення житлом.

6.6. Перехід до надання державної допомоги для вирішення житлового питання (власність, оренда) для найбільш соціально вразливих груп населення в межах фінансових можливостей держави

Завдання 6.6.1. Вдосконалення механізмів кредитно-фінансової допомоги на будівництво (придбання) житла, у т.ч. перегляд та удосконаленню порядку фінансування існуючих житлових програм, відновлення фінансування молодіжного кредитування;

Завдання 6.6.2. Встановлення критеріїв надання житла громадянам безоплатно або за доступну плату в найм (оренду);

Завдання 6.6.3. Визначення найбільш вразливих груп населення щодо першочергового забезпечення житлом та удосконалення існуючих механізмів для задоволення житлових потреб громадян, потребуючих поліпшення житлових умов, сприяння розвитку на конкурентних засадах ринку орендованого житла

Завдання 6.6.4. Вдосконалення

механізму забезпечення житлом населення на випадок надзвичайних ситуацій (житлом з фонду для тимчасового проживання);

Завдання 6.6.5. Перегляд критеріїв надання громадянам житла з фонду соціального призначення, умов користування ним;

Завдання 6.6.6. Чітке розмежування на законодавчому рівні сфер відповідальності держави, територіальних громад за розроблення, затвердження та забезпечення постійного і належного фінансування виконання державних та регіональних житлових програм.

МІНІСТЕРСТВО РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ,
БУДІВНИЦТВА ТА ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО
ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ



Transition book